

FÖRSVARETS FORUM

FÖRSVARSMAKTENS PERSONALTIDNING | NR 5/2015

RAKRYGGAD OCH REDO ÖB MICAEL BYDÉN HAR TAGIT BEFÄLET

Vad gör egentligen en **UNDERRÄTTELSEOPERATÖR?**

RESERVARNA som får det bästa av två världar

Projektet läggs ned – men **PRIO FORTSÄTTER**

PLUS: IED – ETT NYGAMMALT HOT | VÄGEN TILL RÖJDYKARE | UNDSÄTTNING
I UNGERN | PAPA ZULU FÅR DET ATT HÄNDA | EN HJÄLPANDE HAND |
KRÖNIKÖREN: TACK FÖR ATT JAG FÅR SKRIVA TRAMS

FÖRSTA MÅNADEN I EN INTENSIV TID

EN MÅNAD HAR NU PASSERAT sedan jag i strålande höstsol vid Karlbergs slott tog över befälet för Försvarsmakten. Tack för alla lyckönskningar. Ert stöd värmer och stärker. Jag är stolt över att företrä-

bandsbesök för att diskutera verksamheten med er vid förbanden.

Min första utlandsresa som ÖB gick traditionsenligt till Finland. Mottagandet präglades av mycket god anda, men också av skarpa för-

” Tack för alla lyckönskningar. Ert stöd värmer och stärker. Jag är stolt över att företräda er alla. ”

da er alla, anställda och frivilliga i Försvarsmakten.

Det har varit en intensiv tid både för mig personligen och för er. Framför allt har vi lämnat startgroparna för genomförandet av inriktningsbeslutet för 2016-2020. Den 20 oktober redovisade vi till regeringen hur vi planerar för att uppnå mesta möjliga operativa förmåga för det ekonomiska tillskottet vi har tilldelats. Därför är det nu full fart framåt som gäller. Vårt omvärldsläge medger ingenting annat.

Vi har också fastställt en ny organisation och kommit en bra bit framåt i arbetet med Försvarsmaktens framtidsbild. Jag ser fram emot chefsseminariet i november då vi tillsammans ska staka ut riktningen. Direkt efter chefsseminariet genomför jag ett antal för-

tecken. De utmaningar vi gemensamt har att förhålla oss till kräver fördjupat samarbete. Jag kommer inom kort att besöka även mina övriga nordiska och baltiska kolleger. Tillsammans bygger vi säkerhet i vårt närområde.

Försvarsmakten har en stor bredd av unika kompetenser. I detta nummer av Försvarets forum får ni ta del av två av dem: underrättelseoperatör och röjdykare.

Med detta vill jag önska er god läsning i novembermörkret.

Väl mött!

MICAEL BYDÉN
Överbefälhavare

s2 ÖB:S LEDARE

s4 AKTUELLT
med På Ny Post

s10 PORTRÄTTET
Kung av kägelbanan

s27 RESERVOFFICER
Möt Sebastian och Tina

s38 INSATS
Papa Zulu ser till att det händer

s40 ÖVNING
Undsättningsövning i Ungern

s42 LOGISTIK
Uefa, mer än bara fotboll

s43 BESÖK
Långvåga örlogsgäster

s44 HYBRIDKRIG
Glöm inte bort IED-hotet!

s46 SJUKVÅRD
Blodigt allvar

s48 IDROTT
Medaljregn i Korea

s54 TILL SIST
En hjälpsam hand

s58 KRÖNIKAN
Margit Richert

s58 BILDEN
Playa del Timbuktu

VEM HAR BÄSTA JOBBET?

IBLAND BLIR JAG oense med kollegor i Försvarsmakten. Oftast handlar det om vem av oss som har myndighetens bästa och roligaste jobb.

Och alltid hävdar man att det är en själv! Reservofficerarna Sebastian och Tina känner att de har det bästa jobben. Oskar i vaktornet i Timbuktu säger sig ha det. Underrättelseoperatören Mia är övertygad om att hon har Försvarsmaktens roligaste jobb.

Till och med ÖB Micahel Bydén menar sig ha det bästa jobbet i firman. Jag ger mig alltid i de diskussionerna. För mig räcker det att få göra Sveriges bästa personaltidning*.

DAG ENANDER
Redaktör Försvarets forum

(* Den 3 december kan Försvarets forum också bli utsedd till en av världens bästa personaltidningar, då den är nominerad i International CMA Awards i London.)

FOKUS: EN STOLT STRIDSPILOT. Han började som minör i Kustartilleriet. Nu är han Sveriges överbefälhavare. Men vem är Micahel Bydén och vad vill han? Läs allt på **s12-23**.

UTBILDNING: RÖJDYKARE. Gillar du vatten? Att ro? Och att har en vilja av rostfritt stål? Då kan du vara en blivande röjdykare. Läs mer om hur det är och vad som krävs på **s24-26**.

PRIO: HELA HISTORIEN. Stundom frustrationsframkallande, men en absolut nödvändighet för att vår verksamhet ska fungera. Läs hela historien om Prio på **s30-37**.

PÅ JOBBET: I EN ANNAN DEL AV KARLSBORG. Möt Mia. Underrättelseoperatör men också mamma och maka. En vanlig dag på ett ovanligt jobb på **s50-53**.

REDAKTION. Försvarsmaktens personaltidning finns även på www.forsvarsmakten.se och emilia. **Kontakt:** ff-red@mil.se, telefon: 08-788 88 88 (Informationsstaben). **Ansvarig utgivare:** Pär Zakariasson, tf.informationsdirektor. **Redaktör:** Dag Enander, dag.enander@mil.se, Försvarsmaktens informationsstab. **Art Director:** Markus Hillborg, Make Your Mark, Stockholm. **Tryckt:** Elanders Sverige AB. Redaktionen förbehåller sig rätten att bearbeta inkommet material. Enskilda artiklar ger inte nödvändigtvis uttryck för Försvarsmaktens officiella ståndpunkt. Nästa textdeadline: 26 november 2015. Beräknad utgivningsdag: 18 december 2015. För ej beställt material ansvarar ej. ISSN 1100-8245. Genrebilder från Shutterstock. Foto, omslag: Jimmy Croona/ComCam. Bildbehandling: Magnus Glans/Svartpunkt.

NY PÅ JOBBET (MEN INTE PÅ GOTLAND)

Stefan Pettersson ny chef för 18.stridsgruppen på Gotland.

EFTER NIO ÅR i verksamhet utanför Försvarsmakten kommer Stefan Pettersson den 6 november åter klä på sig uniformen för att börja arbeta som chef för 18.stridsgruppen på Gotland.

– Jag har väl egentligen hela tiden känt att det är detta jag vill göra och att få chansen att vara med nu när Försvarsmakten åter ska växa och satsa på krigsförbanden kombinerat med en utökning på Gotland känns som en högvinst.

GOTLAND ÄR STEFAN mycket bekant med, det är där han bor sedan sin värnpliktstid i slutet av 80-talet. Under åren civilt har Stefan arbetat på Pensionsmyndigheten och kronofogden. En gemensam nämnare för dessa jobb är att det handlat om att etablera och utveckla ny verksamhet på ön.

– Mina erfarenheter runt detta är att i många delar är vi människor lika och i grunden handlar det om ledarskap vilket kan tyckas självklart. Att få effekt av och nyttja allas specifika kompetenser och egenskaper mot att nå det gemensamma målet har varit en stor del av arbetet och det kom-

Stefan Pettersson.

mer jag ta med in som en stor erfarenhet.

STEFAN KÄNNER stolthet över att bli en del av Försvarsmakten igen och ser fram emot att få vara med och etablera 18.stridsgruppen. Det pågår ett intensivt arbete både när det gäller rekrytering av personal och infrastruktur, och i det arbetet får han en själv-

klar roll. Hans fokus kommer vara att hitta personer som vill vara med på denna resa.

– Att få vara med och träna förband och att få träna själv blir en stimulerande uppgift och det är även det jag saknat mest under åren vid skrivbordet. Ett välövat och följsamt pansarförband är för mig det roligaste man kan vara del av. **Text** Anne-Lie Sjögren/P4

TWEETEN

Den 11 september tillkännagavs vem som blev ny ÖB. Expressens helikopteråkande reporter Niklas Svensson hade redan i en artikel den 24 augusti koll på en toppkandidat – något som Försvarsmaktens förföra informationsdirektör Staffan Dopping kommenterade och undrade om alla har koll på hur nye ÖB stavar sitt namn. Tyvärr hade inte Dopping det...

Staffan Dopping
@staffandopping

Grattis, @niklassvensson - det blev Micael Rydén! (Nu ska vi se om alla klarar att stava rätt på förnamnet...!) #nyÖB

2015-09-11 12:02

SWENEX 15

En övning för svenska intressen

Säker sjöfart. Ett mål med Swenex 15.

MER ÄN 90 procent av svensk import går på fartyg. Det ställer krav på ett ständigt flöde och tillförsel av varor. Skulle flödet störas av oroligheter i vårt närområde, kommer det snabbt att påverka allt i vårt samhälle. I Göteborg finns några av våra viktigaste hamnar. Utanför Lysekil ligger Skandinavien största oljeraffinaderi som står för runt 50 procent av oljeimporten.

Det är en av anledningarna till att marinen övade sjöfartsskydd på västkusten under Swenex 15. Scenariot som spe-

las upp är att det är oroligheter i norra Europa och en annan nations örlogsfartyg stör svensk import. Marinen har därför fått i uppgift att säkra, framför allt, oljeimporten till svenska hamnar. Hotet utgjordes av såväl främmande örlogsfartyg och ubåtar som specialförband i skärgårdsområdet. Samspelet mellan sjöstridskrafter och amfibieförband var därför en viktig del av övningen.

Större delen av övningen var tillämpad, det vill säga ökad för de övande.

– Det är utmanande men

även mycket utvecklande att vara med och leda förband i en övning där innehållet är okänt och man tvingas agera på ibland bristfälligt underlag. Så kommer det att vara i verkligheten, säger Magnus Jönsson, under övningen chef för ytfartygsstyrkan och till vardags chef för Tredje sjöstridsflottiljen.

I ledningsuppgiften ingick även att samverka med civila aktörer, exempelvis Kustbevakningen, sjöfartsverket och rederinäringen.

Text och foto Jimmie Adamsson/3.sjöstridflj

BLOGGEN

På blogg.forsvarsmakten.se återfinns ett femtiotal bloggar – om allt från senaste nytt från styrkan i Mali till Gladan och Falkens resebrev från de sju haven. Men en blogg som sticker ut är En Grön-sak Till Mamma, en soldat tillika ensamstående mamma som enligt egen utsägo är "envis av minsta måttet, men släpar allra helst runt på en GRG". Personligt skrivnen, lite udda och med saker ur livet bortom Ledningregementets grindar – här hittar du den: blogg.forsvarsmakten.se/gronsak/

I SKYTTENS TECKEN

Hallå där Christian Wallman, Försvarsmaktens mästare i dynamiskt skytte för Ak5 C. Varför är det så kul med dynamiskt skytte och vad är det?

Ögonblicksbild från Arméövning 15.

– DYNAMISKT SKYTTE är en ganska ung sport från USA, där precision, kraft och snabbhet är lika viktiga beståndsdelar. Det som gör detta så kul är att du tvingas fatta snabba beslut på kort tid, det är mentalt pressande och extremt intensivt.

Hur många var det som tävlade i Försvarsmaktmästerskapen i Skillingaryd i början av oktober?

– Ett 50-tal, men det borde ha varit fler. Informationen om evenemanget sprids mest mun till mun, så jag hoppas på fler tävlande nästa år. Och det är alldeles för få GSS som deltar, jag hoppas att fler plutonchefer nu läser detta och se till att sina soldater kan vara med.

Vill du veta mer om dynamiskt skytte?

Kolla nya filmen på Försvarsmaktens YouTube-kanal.

SÅ BLIR DU EN BÄTTRE SKYTTE

Mästar-Christans tre tips

- **Färre häftiga prylar** – ta bort alla onödiga saker, speciellt främre greppet. Det är bara i vägen.
- **Stödhanden långt fram** – så långt fram som möjligt på vapnet, den handens tumme ovan på vapnet, mot målet. Sedan anpassar du axelstödet, inte tvärtom.

- **Röd punkten styr** – hafs inte iväg andraskottet, rekyl från första skotten kommer rubba din siktbild och i värsta fall träffar du något du inte avser skjuta på. Först när rödpunkten är åter på målet skall du skjuta ditt andraskott.

I KORTHET

NATO

REDO PÅ NYÅRS DAGEN

Från 1 januari 2016 kommer personal från Norrbottens flygflottilj att stå i beredskap för Natos snabbinsatsstyrka. Förbandet, som består av 211:e stridsflygdivisionen och andra flygbasbataljonen går under namnet Swedish Fighter Unit och ska inom nittio dagar kunna sättas in om det behövs. Sedan 2013 ingår Sverige i Natos snabbinsatsstyrka genom bidrag till dess tillhörande reservstyrke registret, Response Force Pool. Efter årsskiftet är det F21 som ansvarar för flygvapnets bidrag med stridsflyg. För att ett svenskt bidrag ska kunna bli insatt krävs ett regeringsbeslut.

FÄLTTECKEN

NY FANA I SKÖVDE

Under högtidliga former överlämnade kung Carl XVI Gustaf Markstridsskolans nya förbandsfana den 19 september. Fanans färger, svart, vitt och gult, symboliserar de olika truppslagen infanteri, kavalleri och pansartrupper och står för den kunskapsbredd, erfarenhet och bakgrund som finns representerad vid Markstridsskolan idag.

– Detta var ett unikt tillfälle för alla inblandade. Vanligtvis när fanor överlämnas är det på grund av att ursprungsfanan är sliten och måste bytas ut. Att överlämna en helt ny på det här sättet hör inte till vardagen, varken för kungen eller för Försvarsmakten, och jag är glad att vi kunde genomföra detta på ett så högtidligt och bra sätt, säger Michael Nilsson, chef Markstridsskolan.

PERSONALFÖRSÖRJNING

UTREDARE UTSEDD

Annika Nordgren Christensen har utsetts till regeringens särskilde utredare för att se över personalförsörjningen till Försvarsmakten.

FÅTT FEL LÖN?

ETT FEL I Försvarsmaktens lönesystem har orsakat felaktiga löneutbetalningar till vissa medarbetare under sommaren.

– Vi beklagar det inträffade och de besvär det förorsakat de anställda som drabbats. Det är alltid mycket olyckligt när det blir felaktigheter i löneutbetalningarna. Det berodde på ett systemfel och vi gör allt för undvika detta i fortsättningen, säger Anders Silwer, chef för Produktionsledningen i Högkvarteret.

Felet innebar att Försvarsmakten utbetalat för mycket pengar i semesterlönegaranti under juli-augusti till drygt 5 600 medarbetare med en månadslön på upp till 26 100 kronor. I systemet fanns en automatisk lönekorrigerigering tas bort manuellt. Därför inleddes ett omfattande manuellt arbete på Försvarsmaktens HR-centrum för att stoppa den automatiska korrigeringen av lönerna. De högsta beloppen

prioriterades. Informationsbrev har gått ut till samtliga som fått en felaktig löneutbetalning. För belopp under 500 kronor hann inte Försvarsmakten stoppa den automatiska korrigeringen. Därför drogs pengar för 1 400 medarbetare på septemberlönen.

I ett första steg återbetalas de belopp som drogs på septemberlönen. Pengarna utbetalades på oktoberlönen. Efter möte med arbetstagarorganisationerna har beslut tagits att i ett andra steg efterskänka skulder upp till 3000 kronor. Beslutet omfattar även de som inte har bestridit återbetalning och utbetalas senast på decemberlönen. För belopp över 3000 kronor kvarstår kravet på återbetalning. Försvarsmakten kommer att se över rutiner för hantering av felaktiga utbetalningar av löner och ersättningar.

CITATET

”När jag var i Bosnien var min anropssignal på radion Victor Lima Two. Dags så här på slutet att använda sig av den igen. ‘Victor Lima. This is Victor Lima Two. Åter egen camp. Stänger stationen. Klart slut.’”

Slutklämmen på förre ÖB Sverker Göransons avskedstal den 1 oktober, då ÖB Micael Bydén tillträdde.

I KORTHET

Utredningen börjar sitt arbete den 1 oktober och den ska redovisas senast den 30 september 2016.

Utredarens uppgift är att föreslå en långsiktigt hållbar personalförsörjning av det militära försvaret som fortsatt huvudsakligen baseras på frivillighet, men där en ökad användning av totalförsvarspunkten kompletterar frivilligheten när krigsorganisationens behov inte kan tryggas enbart genom frivillig rekrytering.

VÄLKOMMEN MATS

HELGESSON NY FLYGVAPENCHEF

Förre ÖB Sverker Göranson utsåg Mats Helgesson till flygvapenchef från och med den 1 oktober. Han efterträder därmed Micael Bydén, som nu är ny överbefälhavare. Helgesson har bland annat varit divisionschef på F7, flottiljchef på F 17, tjänstgjort i Afghanistan och varit chef för insatsstabens utvecklingsavdelning på Högkvarteret. Sedan 2013 har han varit chef för test och evaluering på Försvarets Materielverk, FMV. Vid tillträdet som flygvapenchef befordras Helgesson till generalmajor.

SAMHÄLLSSTÖD

600 SÄNGPLATSER TILL FLYKTINGAR

Migrationsverket har kommit in med en begäran till Försvarsmakten om stöd med asylboenden. Efter att ha sett över sina anläggningar har Försvarsmakten kommit fram till att man kan erbjuda platser på Skogstibble skjutfält utanför Uppsala, Skönstavik utanför Karlskrona, Älvdalens skjutfält och Myttinge skjutfält på Värmdö. Totalt handlar det om cirka 600 sängplatser. Beträffande Rinkaby skjutfält behövs det för att öva. Att avvara det området skulle få omfattande konsekvenser för verksamheten, vilket också Försvarsmakten har meddelat Migrationsverket.

KOMPETENSKLUSTER INOM CBRNE

Ögonblicksbild från Arméövning 15.

DEN 30 SEPTEMBER samlades ett stort antal kollegor i Umeå för att genomföra årets CBRNE-dagar. I Filmstaden fanns nära 250 deltagare samlade. För att markera dagarnas vikt fanns försvarsmi-
nistern på plats där han höll in-
ledningsanförandet vid mötet.

– Det har kommit en fråga om jag upplever att det är bra med det kluster som finns i Umeå inom detta sakområde.

Svaret är ja, det är det, sade försvarsministern i sitt anförande.

Försvarsministerns syn är lätt att förstå. I Umeå finns FOI med avdelningen för CBRN-skydd och säkerhet, Totalförsvarets skyddscentrum ur Försvarsmakten och Umeå universitet med Europeiska CBRNE-centret. Dessutom placeras nu Polismyndigheten en nod för CBRN-skydd i Umeå.
Text och foto Wilhelm Guldbrand/SkyddC

RÄTTNING!
Läsarna hörde uppmaningen i förra numret om att inte tro på allt de läser, så inte heller i Försvarets forum. Därför kan nu följande korrigeras till det korrekta:

• Det finns självklart ingen myndighet som heter Försvarsmaktens Radioanstalt, som det står på sidan 8. Myndigheten heter så klart **Försvarets Radioanstalt**. Dessutom placeras inte Försvarsmakten Gustaf Wallerfelt där – han är tjänstle-

dig från Försvarsmakten tillsvidare, dock längst till och med den 31 juli 2018.

• I artikeln om uniformssystem modell 90 fanns två oriktigheter, påpekade av skarpsynte Stefan Emanuelsson på MHS H: midjefickan på vapenrocken försvann 1989, men bara till 1997. Nyare modeller har midjeficka. Och fältmössa m/59 fick bäras till 2009 då UniBest09 fastställdes, inte 1998. Det stoppar dock inte medarbetare från att fortfarande bära fältmössa m/59 – nyligen iaktogs en överstelöjtnant med dylik mössa...

I KORTHET

SAMMARBETE

NORDEFECO-MÖTE I BERGET

I mitten av september träffades representanter för försvarsmakterna i de nordiska och baltiska länderna, som en del av Sveriges ordförandeskap i Nordefco – Nordic Defence Cooperation. På mötet, som hölls i Musköberget diskuterades bland annat projekt där det är möjligt att utöka samarbetet beträffande förmågeutveckling, logistik, försvarsmateriel och personalfrågor, exempelvis veteranstöd.

– Samarbetet mellan de nordiska och baltiska länderna går ut på att hitta möjliga samarbetsområden för ökad förmåga men samtidigt också aktivt bidra till att öka den regionala säkerheten, säger konteramiral Jonas Haggren, värd för mötet och den som håller i Nordefcos ordförandeklubba under 2015.

SJUKVÅRD

UTBILDNING I UKRAINA

Enligt ett regeringsbeslut stödjer Försvarsmakten den ukrainska armén med utbildning i första hjälpen. Utbildningen genomförs samordnat av Försvarsmedicincentrum tillsammans med instruktörer ur flera förband ur Försvarsmakten, på plats i Ukraina. Syftet med utbildningen är att öka överlevnadsmöjligheten för skadade soldater i strid. Utbildningen sker under två veckor och totalt utbildas 625 soldater varav 125 är instruktörsutbildade och som har genomfört sin första egna utbildning under mentorskaps. Hänsyn har tagits till behov av simultantolkning på ryska under genomförandet.
– Vi utbildar nu instruktörer på plats vid ukrainska armén i taktiskt omhändertagande av skadad. Dessa instruktörer i ska i sin tur genomföra utbildning för ukrainska soldater, säger överstelöjtnant Timo Strömwall, chef för Försvarsmedicinska enheten vid Försvarsmedicincentrum i Göteborg.

PÅ NY POST

Regeringen anställer generalmajor **Micael Bydén** som general och överbefälhavare från den 1 oktober 2015 till och med den 30 september 2021.

Försvarsmakten placerar överste **Pär Zakariasson** som tillförordnad Informationsdirektör vid Högkvarteret från den 1 oktober 2015 och tillsvidare, dock längst till och med 31 januari 2016

Försvarsmakten placerar brigadgeneral **Mats Helgesson** som Flygvapenchef, tillika Ansvarig Företrädare inom Försvarsmaktens Flygoperatör i Högkvarteret från den 1 oktober 2015 och tillsvidare, dock längst till och med den 30 september 2019. Vid tillträddandet på befattningen befordras Helgesson till generalmajor.

Regeringen har beslutat att förlänga generalmajor **Håkan Pettersson** som förste adjutant och chef för H.M. Konungens stab, från den 1 juli 2015 och tillsvidare, dock längst till och med 30 juni 2017.

Försvarsmakten placerar överste **Magnus Magnusson** som försvarsattaché i Tyskland med sidoackreditering i Österrike från den 1 augusti 2015 och tillsvidare, dock längst till och med 31 augusti 2018.

Försvarsmakten placerar överste **Fredrik Hedén** som förbindelseofficer vid US European Command (USEUCOM) i Stuttgart, Tyskland från den 1 september 2015 samt som stabsofficer HKV Utland från den 1 januari 2016 till och med 31 augusti 2016.

Försvarsmakten placerar överste **Mikael Johnsson** som stabsofficer vid USA Nato Allied Command Transformation HQ (ACT) i Norfolk, USA under perioden 1 september 2015 till 15 september 2018.

Försvarsmakten placerar **Klas Jonsson** vid PROD Flyg i

Högkvarteret från den 1 oktober 2015 och tillsvidare, dock längst till och med 31 januari 2016.

Försvarsmakten placerar överste **Anders Stenström** som stabschef på Must vid Högkvarteret från den 1 oktober 2015 och tillsvidare, dock längst till och med 28 februari 2018.

Försvarsmakten placerar överstelöjtnant **Claes Ivgren** som Chef PROD Flog Fömedavd vid Högkvarteret från den 1 oktober 2015 och tillsvidare, dock längst till och med 30 september 2019. Vid tillträddandet på befattningen befordras Ivgren till överste.

Försvarsmakten placerar överste **Rafael Bengtsson** till förfogande för Chef Förbandsprod vid Högkvarteret från den 3 oktober 2015 och tillsvidare, dock längst till och med 31 december 2017.

Försvarsmakten ställer överste **Ingela Mattiasson** till FMV:s förfogande för tidsbegränsad anställning som yrkesofficer från den 19 oktober 2015 och tillsvidare, dock längst till och med 30 september 2019. Vid tillträddandet på befattningen befordras Mattiasson till brigadgeneral.

Försvarsmakten placerar överste **Magnus Liljegren** som Chef PROD Flyg vid produktionsledningen i Högkvarteret från den 19 oktober 2015 och tillsvidare, dock längst till och med 31 mars 2020.

Försvarsmakten placerar överstelöjtnant **Stefan Nacksten** som ställföreträdande chef för Livgardet från den 11 november 2015 och tillsvidare, dock längst till och med 30 september 2018. Vid tillträddandet på befattningen befordras Nacksten till överste.

Försvarsmakten ställer överste **Jan Mörtberg** till Försvarshögskolans förfogande som chef för

Institutionen för säkerhet, strategi och ledarskap (ISSL) under ytterligare en tidsperiod omfattande 1 december 2015 – 31 mars 2016.

Försvarsmakten placerar överste **Anders Svensson** som chef Luftvärnsregementet (Lv6) från den 1 december och tillsvidare, dock längst till och med 30 september 2019.

Försvarsmakten ställer överste **Carol Paraniak** till C INSATS förfogande som *Spokesperson Resolute Support Mission* i Afghanistan från den 1 januari 2016 och tillsvidare, dock längst till och med 1 oktober 2016.

Försvarsmakten placerar kommandör **Bengt Lundgren** som chef Tredje Sjöstridsflottiljen från den 1 januari 2016 och tillsvidare, dock längst till och med 30 september 2018.

Försvarsmakten placerar kommandör **Magnus Jönsson** som stabschef INSS MTS vid Högkvarteret från den 1 januari 2016 och tillsvidare, dock längst till och med 31 mars 2019.

Försvarsmakten placerar överste **Mikael Åkerström** som chef vid Försvarsmaktens Telekommunikations- och Informationssystemförband (FMTIS) från den 1 januari 2016 och tillsvidare, dock längst till och med 31 mars 2022.

Försvarsmakten förlänger placeringen av överste **Bo Klingvik** som stabschef FMLOG från den 1 april 2016 och tillsvidare, dock längst till och med 31 mars 2017.

STRIKE!

För Mats är det laget framför jaget, både i bowling och på jobbet

”Pappa var maskinist i den nybyggda bowlinghallen i Boden i mitten på 60-talet. Så jag började som femåring springa där och kasta klot med Helly Hansen-strumpor på fötterna, för det fanns inga bowling skor i min storlek. Som tioåring började jag spela på allvar i Bodens Bowlingsällskap, en klubb jag varit trogen i 40 år. Jag har spelat i Elitserien i många år och var med i laget som vann SM 1995. Nu spelar jag i Nordallsvenskan, serien under Elitserien. För att elitsatsa krävs en del och jag känner att jag inte kan lägga den tid som behövs för det.

Försvarsmakten har jag bara varit trogen i snart 30 år. Jag började som förrådsman men fick efter några år möjlighet att utbilda mig till grafisk formgivare och arbeta på garnisonstryckeriet i Boden. På infoavdelningen på I 19 började jag år 2000. Jag fick skriva och fotografera för mil.se, som numera heter försvarsmakten.se. Fram tills i dag har det blivit många övningar både i Sverige och utomlands. Över 150 000 foton och 700 egna

artiklar, så man kan lugnt säga att det blivit ”spaltmil.se”.

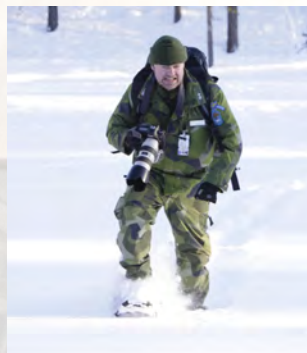
Det roliga med att åka ut med soldaterna för att skriva och fotografera? Du får beskriva verksamheten så som den ser ut, umgås och vara en i gänget. Jag ses inte som någon som kommer på besök från staben. Dessutom är jag sedan länge med i den centrala webbredaktionen vilket är både utvecklande och inspirerande. Jag jobbar en dag i veckan som redaktör för webbplatsen försvarsmakten.se.

Likheter mellan jobbet och bowlingen? De finns definitivt, till exempel kamratskapen, känslan av att vara en i gänget. Dessutom är det i båda fallen dina insatser som individ som skapar helheten för gruppen. Efter att ha bowlat så länge känner jag direkt när jag släppt klotet om det blir en strike eller inte. Det är sällan den känslan inte stämmer. Trots att jag inte alls satsar så hårt på bowling längre ligger jag på ett snitt i tävlingsspelet på drygt 214 per serie, vilket innebär att jag är en av de hundra bästa i Sverige.”

MATS CARLSSON.

Ålder: 50. **Bor:** Boden.

På fritiden: ”Spelar golf, har 9,6 i handicap. Sedan gillar jag att fixa och snickra hemma.”

Text **Dag Enander/InfoS**

Foto **Jesper Sundström/I19**

*”Jag är hedrad över att tillhöra Försvarsmakten,
med uppdraget att värna fred och frihet.
Med självklar stolthet och framåtanda möter
vi omvärldens krav.”*

ÖB MICAEL BYDÉN

STRIDSPILOTEN SOM STRÄCKER PÅ SIG

Dags att sluta lyssna på de som säger att vi inget kan.
Sveriges nye överbefälhavare vill istället att alla i Försvarsmakten
med självklar stolthet ska säga var de arbetar.
– Min bild av Försvarsmakten är att den sällan har varit bättre än nu.
Men vi kan inte slå oss till ro. Omvärldsläget kräver mer,
säger Micael Bydén.

Text Dag Enander/InfoS

Foto Jimmy Croona & Mats Nyström & Joel Thungren/ComCam

T

ORSDAGEN DEN 10 SEPTEMBER KLOCKAN 21.58, **HEMMA PÅ BJÖRKBYVÄGEN**

MICAEL BYDÉN väntade på ett besked.

Ett samtal vars innebörd gjorde honom förväntansfull och lite spänd.

Då ringde det på mobilen.

Dolt nummer.

”Nu är det klart. Du har fått jobbet. Regeringen har utsett dig till nästa överbefälhavare”, sa en röst på utpräglat dalmål.

– Det var ett kort samtal från statsrådet. Jag visste att det skulle komma ett samtal under torsdagskvällen, men jag trodde det skulle komma tidigare. Så när det inte skedde, så tänkte jag att ”det blev nog inte jag”, säger Micael Bydén.

Men så blev det.

Och när han lagt på, stod hustrun Anita och tittade på honom.

– Vad det första var som jag sa till henne?

”Nu är det klart!”. Vi hade inte diskuterat det så mycket i förväg, men det är klart att jag pratat med familjen om att det skulle kunna bli såhär och att det skulle få konsekvenser för familjen.

Där och då – mitt i glädjen över beskedet – började familjen Bydén-Carlman också diskutera alla praktiska saker som det nya jobbet innebar: Ska vi bo kvar? Ska vi flytta? Vem ska pendla? och så vidare.

– Från att ha varit mycket diffust blev det väldigt konkret där alla funderade på vad det skulle innebära för familjen.

INTE RÄDD FÖR RYSSLAND

SAMMA DAG SOM Micael Bydén får det där telefonsamtalet, meddelar den officiella talespersonen för ryska utrikesdepartementet Maria Zakharova att ”ett svenskt medlemskap i Nato kommer få försvars- och utrikespolitiska konsekvenser som innebär nödvändiga åtgärder från rysk sida”.

Utrikesminister Margot Wallström kallade därför upp den ryske ambassadören för att upplysa för ambassadören att Sverige är ”en självständig stat som självständigt beslutar om säkerhetspolitik och säkerhetspolitiska val”.

Att säga att de säkerhetspolitiska relationerna mellan Sverige och Ryssland varit bättre är ingen överdrift. Därför är relationen till Ryssland en av de första frågor som Micael Bydén får vid

GRIPEN ÖVER STÖDET. "Jag är fortfarande överväldigad över det stöd jag fått, både av människor jag känner och främlingar."

presskonferensen dagen efter. Svaret blir rubrik i många tidningar: "Ryssland skrämmar inte".

Och Micael Bydén är inte rädd för Ryssland.

Det ska ingen i Försvarsmakten vara, anser ÖB.

– Nej, vi ska inte vara rädda för Ryssland. Men vi ska noga och intensivt följa vad Ryssland gör, hela tiden. De har proklamerat en försvarsreform och den följer de närmast till punkt och pricka. Den innebär mer resurser till gångtider och materielsystem, de klarar av mycket mer avancerade övningar i dag än bara för några år sedan. Och vi ska följa den utvecklingen från vår sida. För mig är det mer en komplexitet kring vad nästa steg kan vara, efter annekteringen av Krim och kriget i östra Ukraina. Utmaningen är att förstå varför de handlar som de gör och att kunna läsa nästa drag från deras sida. På och över Östersjön vänder vi

oss mot ett provokativt ryskt uppträdande som är svårt att förstå och inte kan accepteras. Och vi har tydligt signalerat att "det här gillas inte".

MÅNDAGEN DEN 28 SEPTEMBER KLOCKAN 13.03, PÅ

TJÄNSTERUMMET

– JAG HADE JU knappt varit utanför kommungränsen och nu fick jag göra värnplikten ett år tidigare, den 1 juli 1982, på kungliga femte pluton på KA 4 i Göteborg. Det var ju så häftigt att plötsligt få träffa ett femtiotal andra 19-20-åringar som gjort så mycket, de hade varit utbytesstudenter och studerat. Det var inspirerande för mig.

Micael Bydén lutar sig tillbaka i fätöljen och det är tydligt hur han minns sin första tid i Försvarsmakten med värme. Den var början på en militär karriär som varat i över 30 år: Från minör på mi-

”Micael är en väldigt omtänksam person som lyssnar och bryr sig om alla människor.”

"Hans största intresse? Troligen sitt jobb, som han älskar."

RÖSTER OM MICHAEL BYDÉN

"Jag mötte Micael först på officershögskolan, då vi hade gjort vår värnplikt i olika delar av kustartilleriet och under olika år. Om jag minns rätt kom han direkt från värnplikten och jag landade in på OHS via reservofficersutbildningen och var därför ett par år äldre. Alder är i tjugooårsåldern av ett annat värde än det är nu. Men var dag under dessa unga formativa år växer personligheten, erfarenheten och förmågan att leda och umgås med andra människor. Jag vill påstå att den för vår kurs mycket unge Micael redan besatt en stort mått av ovan

nämnda kvalitéer, mer så än många av oss andra. Denne genomtryggs norrlänning hade redan då en anmärkningsvärd förmåga att kunna ta all typer av människor. Hans omdöme och frimodighet gick redan då hand i hand, trots att han var minör..."

**Hans Granlund,
överste, Nato HQ SACT**

"Jag var plutonchef på KA 4 under det tidiga 80-talet. Då hade vi åtta plutonsbefälsplutoner, varav den femte – också kallad "Kungliga femte pluton" – var en båtchefs- och minörpluton som jag var plutonchef för. Många högrepresterande killar sökte sig dit, det var ett populärt val. Målet var att skapa duktiga, självgående plutonsbefäl som kunde vara första linjens chefer

på sin utkwitterade båt eller på sin minspärrtropp, så vi tränade dem rätt mycket i ledarskap, främst genom att försöka vara föregångsmän.

En av PB-eleverna kom till mig en dag och ville prata. "Jag skulle vilja flyga" sa han. "Visst, du är ju duktig men jag tycker nog du borde utbildas till officer först. Då har du något att falla tillbaka på om det där med flygning inte är nåt för dig" svarade jag. För redan då kunde man se att den där PB-eleven hade kvaliteter som en bra officer ska ha.

Sedan såg jag att han hade blivit pilot, vilket gjorde mig glad. Och nyligen träffade jag min gamla PB-elev här i entrén på Högkvarteret. "Det är ditt fel och ansvar att jag blev kvar" sa han och skrattade.

Och om det är ett fel, så är det ett fel som jag kan leva gott med."

**Anders Björkander,
major, Högkvarteret**

"Micael är en väldigt omtänksam person som lyssnar och bryr sig om alla människor. En sådan person som gärna hjälper de som behöver och ställer alltid upp för andra. Oavsett situation så sätter Micael sig själv i andra hand. Han är en familjeman, som gillar att vara med oss. Sedan är Micael är också lite av en ordningsman som följer alla regler och är noga med att göra allt rätt. Hans största intresse? Troligen sitt jobb, som han älskar. Och jag har aldrig hört honom tala annat än gott om sina medarbetare."

**Anita Carlman,
hustru, Södertälje**

HOS NY CHEF. Samtal hos försvarsministern.

MOT NYTT JOBB. I regeringskvarterens kulvertar.

nutläggare på KA 5 i Härnösand till tio år på F 21 i Luleå som Viggenpilot. En decemberdag 1989 när han landat upptäcks ett hål i den ena vingens framkant och det luktar terpentin – ett otvetydigt tecken på att flyghöjden varit i talltopphöjd för pilot Bydén.

– Det är inget jag är stolt över. Lyckligtvis jobbade jag i ett icke-dömande system, där jag tilläts lära mig av mina misstag. Det är en stor skillnad mellan att göra misstag och att medvetet bryta mot regler. Det tolererades inte, varken då eller nu. Försvarsmakten ska vara en organisation där vi medarbetare inte går runt och är oroliga för att göra misstag, en rädd organisation presterar dåligt. Vi måste tillåta våra medarbetare att ta initiativ och då uppstår ibland misstag. Det viktiga är att vi har system för att ta hand om de misstag som begås.

Karriären fortsatte med tre år som attaché i Washington D.C, chef för Flygvapnets flygskola och Helikopterflottiljen samt stabschef för Regional Command North vid ISAF i Afghanistan, för att nämna några befattningar.

miljöer. Vi har varit i strid i Afghanistan, vi bygger upp en camp mitt i den maliska öknen, vi har genomfört insatser i Adenviken och över Libyen. Vi kan det här. Den kompetens och det kunnande Försvarsmakten har i dag är unikt. Och det måste fler av oss och andra känna. Oavsett om du är militär eller civil, kvinna eller man i Försvarsmakten så har vi otroligt mycket att vara stolta över. Berätta själv säkert för grannen var du jobbar. Gå ut i samhället i uniform och visa det, säger han med enfass.

– Fastna inte i bristerna. Vi har ett enormt drag i verksamheten givet omvärldsutvecklingen, vi är efterfrågande och försvarsfrågan är mer aktuell än på många år. När allmänheten pratar om Försvarsmakten och vill se mer av oss, måste vi berätta vilka vi är och vad vi kan.

Det innebär också att vi måste göra upp med Jante, enligt Micael Bydén.

– När vi är ute på internationella insatser och möter andra nationaliteter, är det tydligt att vår förmåga står sig även i jämförelse med de bästa. Låt oss vara lite osvenska och säga det även här hemma.

”Den kompetens och det kunnande Försvarsmakten har i dag är unikt.”

Vad har varit roligast hittills?

– Hela det här yrket har tagit mig med storm, att få vara en del av något större och dagligen få jobba med så många kompetenta människor. Sedan har jag alltid varit nöjd på alla nivåer. Jag har egentligen aldrig sett mig själv på nästa steg.

GE JANTE FOTEN

NÄR NYE ÖB presenterades av försvarsminister Peter Hultqvist den 11 september, höll Micael Bydén ett kort anförande. En mening i talet var ”självklar stolthet och framåtanda”, en mening som han upprepat sedan dess.

Vad är självklar stolthet och framåtanda för dig?

– För mig finns det två sidor av myntet, där den ena sidan syns för mycket. I media står det ofta om våra brister, vad som saknas, att Försvarsmakten knappt har någon operativ förmåga. Det finns en risk att vi ser på oss själva på ett sätt som inte stämmer.

Micael Bydén blir extra tydlig på rösten.

– Försvarsmaktens personal oavsett var du tittar, är i grunden mer välutbildad än tidigare. De är bättre övade och tränade, många medarbetare har erfarenhet av skarp verksamhet i den svåraste av

SKARP VERKSAMHET I SVERIGE

TROTS EN NÄRMÅST unik försvarsöverenskomelse, där tio miljarder kronor extra skjuts till Försvarsmakten under de kommande fem åren, finns det kritiker som hävdar att det tillskottet inte räcker.

– Det räcker inte till den ambitionen som Försvarsmakten föreslog, men det räcker för att uppfylla uppdraget i inriktningsbeslutet. Kom ihåg att vi fått ett substantiellt tillskott, nu gäller det att gilla läget och leverera mer militär effekt. Förutom grundplattans delar kommer tillskottet betyda att marinens fartyg kan få mer personal och därmed öka sin operativa förmåga. Hemvärnet utrustas med granatkastare, vi uppgraderar stridsvagnar och stridsfordon för att nämna några saker, säger Micael Bydén.

– Samtidigt måste vi givetvis hålla ögonen på omvärldsutvecklingen och vad den betyder för vår försvarsförmåga, också på sikt. Det skärpta läget har kommit för att stanna en tid, det bör vi räkna med. Det råder ingen tvekan om att Försvarsmakten står inför tuffa utmaningar framöver.

Personalförsörjningssystemet är ett annat område som behöver studeras, menar han.

HANDSLAGET. Fredagen den 11:e september presenterades en ny överbefälhavare.

BLICKEN. Mot de utmaningar och möjligheter som Försvarsmakten står inför.

– I grunden har det nya systemet fungerat rätt väl. Det ger oss ett bra utgångsläge för att attrahera och rekrytera rätt kvinnor och män. Försvarsmakten utbildar väldigt kompetent personal som är efterfrågad på arbetsmarknaden. Vår främsta utmaning är att behålla dem längre än vad vi gör nu. Tidigare var skarpa insatser i utlandet en sak som lockade. De fortsätter, men med dagens omvärldsläge har vi skarp verksamhet i Sverige varenda dag. Jag tror att det viktiga är att det du gör som individ måste kännas och ses som betydelsefullt, vilket det är i dag.

TORS DAGEN DEN 1 OKTOBER KLOCKAN 14.02. **KARLBERGS SLOTTSGÅRD**

HÖSTSOLENS STRÅLAR REFLEKTERAS i livkompaniets hjälmar, musikkårens mässingsinstrument men också i den gyllene marskalkstaven som tillhör överbefälhavaren.

– Det finns inget annat arbete i Sverige som går

att jämföra med att vara överbefälhavare. Att vara ÖB är att uppbära ett mycket stort och avgörande förtroende från Sveriges regering. Ytterst ska överbefälhavaren ha förmåga att ta de nödvändiga beslut som krävs för att värna Sveriges integritet, suveränitet och frihet. Det handlar om försvaret av det demokratiska samhället Sverige, säger försvarsminister Peter Hultqvist i sitt tal.

Försvarsmakten är dessutom en enrådsmyndighet, där ÖB fattar beslut på myndighetens vägnar och ensam bär ansvaret.

Vad förväntar du dig av Försvarsmaktens personal?

– Jag har höga förväntningar och krav på mig själv, liksom på alla chefer. Vi måste vara de goda exemplen inom organisationen. Jag har höga krav på hela Försvarsmaktens personal, för det finns stora förväntningar på oss externt.

Några ur den personalen mötte den nytilträdde ÖB direkt efter överlämningsceremonin: kadet-

”Jag har höga krav på hela Försvarsmaktens personal, för det finns stora förväntningar på oss externt.”

FAKTA OM ÖVERBEFÄLHAVAREN

Namn: Per Micael Bydén.

(det finns 4 695 personer i Sverige som heter Micael)

Född: 13 juni 1964.

(delar därmed födelsedag med FN:s generalsekreterare Ban Ki-Moon, Stellan Skarsgård och Måns Zelmerlöw)

Familj: Hustrun Anita och barnen Ludvig, Lovisa och Harald. Bor: Villa i Södertälje.

Call-sign som pilot: "Jag fick aldrig nåt call-sign, mitt smeknamn var i stället BAYDEN."

Okänd talang: "Jag är bra på att stryka skjortor, tycker jag själv."

Paradrätt: "Pasta Carbonara. Det är det enda jag är riktigt bra på att laga."

Gör helst en ledig fredagskväll: "Då är jag hemma med familjen. Vi äter något gott, jag är gift med världens bästa kock. Så ser en bra fredag- eller lördagskväll ut. Eller så går vi på bio, jag och min svärfar och sonen. Nyligen såg vi den nya Mis-

sion Impossible. Min svärfar som är 85 år tyckte det var den bästa film han sett. Jag tyckte den var väldigt mycket Mission Impossible..."

På nattduksbordet: "Just nu First Light: The Story of the Boy Who Became a Man in the War-Torn Skies Above Britain av Geoffrey Wellum, en brittisk stridsflygare memoarer från andra världskriget. Det är ett växande intresse att läsa den typen av böcker, jag vill lära mig mer historia men om jag ska läsa det i sängen får det inte vara för tungt. Dessförinnan läste jag American Sniper, alltså boken om den amerikanska prickskytten Chris Kyle, vilket är någon form av nutidshistoria."

I musikspellistan: "Jag har ingen favoritartist men jag har gått tillbaka och lyssnar just nu på musiken från när jag växte upp. Boomtown Rats, Ebba Grön och sånt. Queen. Abba. Och Bruce Springsteen, men det kan jag inte säga för han är ju redan tagen. Sedan gillar jag glad, modern musik."

OVAN: Kapten Bydén, Viggenspilot.
NEDAN: Familjen Bydén-Carlman.

terna från den 222:a kursen på Karlberg.

– De är en del av vår framtid. Därför är det här så viktigt för mig, att få träffa dem. Målet är att så småningom träffa så många av Försvarsmaktens personal som möjligt, säger ÖB Micael Bydén.

SAMARBETEN SKAPAR STABILITET

I ÖVER 200 år har Sverige inte haft krig, vilket är världsrekord. Orsakerna till en så lång tid av fred diskuteras gärna av historiker, politiker och tyckare – men de flesta torde vara överens om att säkerhetspolitiska samarbeten lägger grunden för en säker tillvaro.

– Under många år har vi byggt vår säkerhetspolitik på samarbeten. Försvarsmakten har

Vad ligger fokus på nu och den kommande närmsta tiden?

– Första och främst, att få ihop planen för att kunna genomföra inriktningsbeslutet. Här gäller det att leverera enligt order och det gäller oss alla. Sedan kommer jag tillbringa mycket tid med att sätta mig in i de frågor som ankommer en överbefälhavare, innan jag i slutet av november samlar en rad höga chefer för att veta var vi står och hur vi kommer framåt. Efter det ska jag börja besöka förbanden och träffa medarbetarna. Om begreppet "Handla i chefens anda" ska fungera, så måste de så klart veta hur deras högste chef tänker.

”Under många år har vi byggt vår säkerhetspolitik på samarbeten.”

medverkat i EU-ledda insatser i Tchad och Aden-viken samt medverkar i dagsläget i EUTM i Mali och Somalia. Vi jobbar nära Nato med insatsen i Afghanistan som ett bra exempel. Och nu senast deltar vi i FN:s fredsbevarande insats i Mali.

Därmed har Sverige byggt upp en bredd av samarbetspartners, där Försvarsmakten är en militärt relevant partner. ÖB Micael Bydén betonar att Försvarsmakten i olika konkreta fall kan jobba med vem som helst, både när det gäller att ge och ta emot stöd.

– Det ger oss också bättre förutsättningar för de fördjupade försvarspolitiska samarbeten vi nu utvecklar i närområdet, i synnerhet med de nordiska och baltiska länderna.

MÅNDAGEN DEN 12 OKTOBER KLOCKAN 14.44. PÅ TJÄNSTERUMMET

RUMMET ÄR INRETT med otvetydiga tecken på att det är en flygare som huserar här, på en bokhylla står ett litet plåtplan och en tavla föreställer en rote J-29.

Hur har de tolv första dagarna som ÖB varit?

– Jag är fortfarande överväldigad över det stöd och de gratulationer som jag fått, både av människor som jag känner och främlingar. Ibland känns det en smula överkligt men det sjunker samtidigt in när jag inser hur omfattade den här positionen är. Förväntningarna är höga och konstigt vore annat, men jag känner mig trygg tack vare de människor jag har runt mig och hela Försvarsmakten.

EN BLICK IN I FRAMTIDEN – OCH I HISTORIEN

DEN 30 SEPTEMBER 2021 lär det serveras ärtsoppa och pannkakor på samtliga av Försvarsmaktens lunchrestauranger. Samma torsdag löper också anställningen som överbefälhavare ut för Micael Bydén.

Var befinner sig Försvarsmakten då?

– Vi är en försvarsmakt med större självförtroende, Försvarsmakten är en naturlig del av det svenska samhället och vi har ett större förtroende hos invånarna än vad vi kan mäta oss till idag. Vi är på anslagen väg, vår operativa förmåga är högre och vi har blivit en modernare Försvarsmakt som gör mer och bättre insatser, tillsammans med andra nationella och internationella partners. Och omvärlden hyser fortsatt respekt för oss, säger Micael Bydén.

Till sist, en 30 år gammal historia.

Då var det inte alls lika vanligt som i dag att man lämnade sin vapengren för en annan. Alltså finns det en berättelse om hur och varför Micael Bydén kom att lämna Marinen för Flygvapnet. Den unge fänriken hade sökt som helikopterpilot i Marinen, men inte fått något svar från Testcentrum. Det visade sig att de inte hade mottagit någon ansökan – allt på grund av att fänrikens fartygschef hade "glömt att skicka in ansökan", i ett illa dolt försök att behålla den unge fänriken ombord.

Fänriken kontaktade då igen Testcentrum för att förklara omständigheterna, men fick beskedet att det var försent: *"Marinflygets uttagning det året*

var redan full. Men, det fanns plats veckan efter till flygvapnets pilotuttagningar"...

– Den här historien blir bättre och bättre med åren, säger ÖB Micael Bydén med ett skratt.

– Men så här var det. Samma höst som jag blev yrkesofficer sökte jag linjevägen helikopterpilot inom marinflyget. Vid sidan skickade jag också in ansökan till stridspilot. Anledningen till att jag skickade in två ansökningar var att jag då kanske i alla fall skulle få göra ett test. Min fartygschef godkände ansökan till marinflyget, men däremot slog det stopp hos regementschefen. Det rädde personalbrist på KA 5 och att släppa iväg unga yrkesofficerare till andra delar av Försvarsmakten var inte aktuellt.

”Här gäller det att leverera enligt order och det gäller oss alla.”

MEDARBETARNAS FRÅGOR TILL ÖB

"Hur tror du att T- och RO-systemet kommer se ut i framtiden?"

Oscar Karleflo,
Mali 02

"Båda är viktiga personalkategorier som behövs för att säkerställa tillgängligheten i våra krigsförband. Den personalförsörjningsutredning som nu har inletts kommer säkerligen att putsa systemet i kanterna, men vi behöver människor som är tidvis anställda även på lång sikt. Detta av

den enkla anledningen att vi behöver kompetensen, erfarenheten och ledarskapet."

"Hur avser du genomföra jämställdhetsintegreringen i Försvarsmakten?"

Vanessa Swedenlantz,
HKV

"Försvarsmakten har kommit en bra bit på väg i vårt jämställdhetsarbete. Men jag är inte nöjd. Vi behöver kunna rekrytera de bästa, kvinnor och män. För detta krävs att vi är en modern arbetsgivare i

Jag åkte i alla fall ned till Stockholm och gjorde testerna för Flygvapnet. Och blev antagen.

Så precis innan jul 1985 gick jag in till regementschefen.

"Överste, fänrik Bydén anmäler sig. Jag vill bara meddela att jag slutar min tjänstgöring här, jag ska genomföra flygutbildning i flygvapnet."

– Jaha, du har aldrig funderat på att utbilda dig till pilot inom marinflyget? svarade översten.

Då undrade jag om han drev med mig och skulle testa mig, så jag svarade "Med all respekt överste, så fick jag ju inte det".

– Nej, just det... Lycka till! löd överstens svar.

Ungefär 50 000 kolleger i Försvarsmakten önskar ÖB Micael Bydén detsamma. ◀

alla avseenden. På ett personligt plan kommer jag att arbeta med en gendercoach från november."

"Vilket är ditt mål med din personliga träning?"

Linda Tengdahl, P 4

"Som alla i Försvarsmakten har jag ett ansvar att upprätthålla hälsa och kondition för att lösa min uppgift. Genom åren har jag haft krav på mig att klara fysiska prov för att bedriva flygtjänst. Min ambition är att fortsätta på den nivån."

"Hur uppmärksammar man personal som gör mer än man kan förvänta sig i sin befattning för att känna att man vill stanna kvar i Försvarsmakten och bidra till vårt gemensamma resultat?"

Angelica Andersson,
SkyddC

"Försvarsmakten är ett lagarbete som bygger på att alla förstår sin roll och löser sina uppgifter. Min förväntan är att alla gör sitt bästa i alla lägen. Det jag förväntar mig av chefer är att vi i det dagliga mötet ser och uppmärksammar goda prestationer.

MED SIMHUD MELLAN TÅRNA (OCH EN VILJA AV STÅL)

Text och foto Magnus Jirlind/4.sjöstridsflj

**Fem månader på en av
Försvarets tuffaste utbildningar.
Allt för att bli röjdykare.
Nu har röjdykarpluton 15 tagit examen**

DE VAR SJUTTON när utbildningen startade. När den avslutades fem månader senare var det elva elever kvar. Under de fem månaderna har fysiska moment varvats med teori om bland annat dykermedicin och metoder för oskadliggörande av ammunition. Nu har Försvarets elva nya röjdykare som börjat jobba på sjöstridsflottiljerna.

– Självklart hade det varit bra mycket roligare om alla som påbörjade utbildningen också hade tagit examen. Men det är en del av utbildningen att se till så att alla är lämpliga och kommer kunna hantera den press det innebär att jobba med skarp ammunition under kräva förhållanden, säger Johan Lundin som har varit kurschef för röjdykarpluton 15.

Han poängterar att det är ett fåtal individer som klarar de fysiska och psykiska utmaningar som utbildningen innehåller.

– Att vistas i vatten är inte avgörande för att klara utbildningen, men har du vana av det är det en klar fördel.

INTE EN DÅLIG DAG PÅ JOBBET

DET SOM SKILJER många andra yrkeskategorier i Försvarets från att jobba som röjdykare är att en röjdykare jobbar skarpt även i fredstid. Östersjön är full av gamla minor som fortfarande kan utgöra en fara för sjöfarten. Ingen annan än Försvarets har förmågan att hitta och oskadliggöra ammunition på och under ytan. Det finns en ständig beredskap när ammunition hittas av privatpersoner. Även detta är en uppgift som röjdykare får hantera.

– Du måste ha psykisk stabilitet och kunna hålla dig lugn när du viktlost närmar dig en mina med flera hundra kilo sprängmedel. Då finns det inget utrymme för att göra fel. Marginalerna måste vara på din sida, säger Johan som har många års erfarenhet att arbeta som röjdykare.

RODD MED RO

NÄR MAN TAGIT examen som röjdykare kan man jobba i Karlskrona, Stockholm eller i Skredsvik på västkusten. Det finns tre vägar för att bli röj-

Det finns inget dåligt väder, det finns bara dåliga torrdräkter.

Utbildningen är psykiskt och fysiskt utmanande.

dykare: att söka utbildningen efter genomförd GMU, alternativt direkt under mönstringen hos Rekryteringsmyndigheten. Den tredje vägen in är att söka utbildningen när du redan är anställd som soldat, sjöman eller officer.

Likt många andra förband har röjdykarutbildningen många traditioner. Ett exempel är Norgerodden, då eleverna tävlar mot ett befälslag i att ro valbåt från Skredsvik till Norge. En sträcka om totalt 63 distansminuter (drygt elva mil). För att vinna den anrika tävlingen krävs cirka 30 000 årtag och femton timmars rodd.

En annan tradition är distanssimmet. Tänk dig att simma 7 000 meter i öppet hav bland brännmaneter och vågor som gång på gång slår över dig. Tävligen är ett återkommande tema och oftast ska uppgifterna lösas i grupp. Sammanhållningen blir mycket stark och i jobbet som röjdykare måste

man kunna lita blint på sin dykkamrat i alla lägen.

Efter fem månaders studier och dykning är det dags för slutövningen. Vissa år har den varit ett skarpt ammunitionsröjningsuppdrag men i år testades de blivande röjdykarna under tio dagar i Göteborgs skärgård. Uppgifter som att hitta vapen som kastats i sjön, oskadliggöra ammunition och att lokalisera och dokumentera ett misstänkt ubåtsspår löstes. Allt det som eleverna lärt sig under utbildningen testades.

MED RÄTTA STOLTA

DÄRFÖR VAR STOLTHETEN när eleverna tog emot sina utbildningstecken på examensceremonin i Skredsvik både naturlig och påtaglig. Examensförrättare var marinchefen, Jan Thörnqvist. Han har själv en bakgrund som röjdykare och vet mycket väl vad röjdykareleverna har genomgått för att komma dit de är i dag.

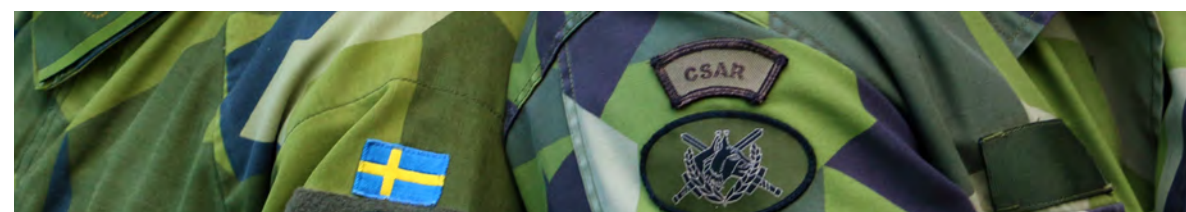
– Utbildningen är en mycket innehållsrik, varierande och intensiv period, det är mycket som rör sig i huvudet på en när man står där och väntar på utbildningstecken. Uttagningen, utbildningen och träningen av en röjdykare är i alla avseenden krävande, men bygger effektivt starka professionella team där individerna både fysiskt och psykiskt får god kännedom om och tillit till såväl sina egna som sina kamraters styrkor och svagheter samt sociala förmågor. De flesta som gått igenom detta och blir godkända som röjdykare känner säkert både stolthet och glädje men också en stor portion ödmjukhet och tacksamhet, säger Jan Thörnqvist.

Nästa kull röjdykare ska enligt planen börja utbildas under 2017 och platserna är maximalt ett 20-tal. Så kolla med dig själv: har du inte lite simhud mellan tårna..? <

DET BÄSTA AV TVÅ VÄRLDAR

DÄRFÖR VÄLJER TINA OCH SEBASTIAN EN FRAMTID SOM **RESERVOFFICERARE**

Han är flygbasjägaren som valde att utbilda sig till polis. Hon är pjäsgruppchefen som också är träningsinstruktör och massageterapeut. Just nu är de instruktörer för specialistofficersutbildningen och ser stora möjligheter att utnyttja kompetens och kunnighet mellan sina yrkessfärer.

Text **Dag Enander/InfoS** Foto **Charlotte Petersson/MHS H**

Flygbasjägaren
Sebastian.
Dessutom polis.

FAKTA OM SEBASTIAN BLIXTE

Ålder: 34 år.

Familj: Sambo.

I spellistan: "Ain't no love in the heart of the city med Bobby Blue Band".

På fritiden: "Jakt och friluftsliv i olika former gärna i kombination med resor".

"Det är en förmån att få arbeta här, på en militärhögskola."

EFTER SJU ÅR som yrkesofficer valde Sebastian Blixte 2012 att byta den gröna uniformen mot polisens blå.

– Jag trivdes jättebra som officer och hade tidigt det som mål efter värnplikten. Dock fanns det en social bit som blev bättre i och med att jag blev polis, det är förklaringen. Jag gick alltså inte ifrån något sämre utan till något bättre.

Som polis i Oskarshamn arbetar han idag brottförebyggande och ingripande i yttre tjänst – men är också flygbasjägarplutonchef på F 17.

– Valet att bli reservofficer var självklart. Som polis arbetar du hela tiden skarpt, medan möjligheterna att öva, utbildas och därmed utvecklas är större i Försvarmakten. Sedan har jag två arbetsgivare som är mycket tillmötesgående mot mig och varandra.

SJÖVÄRNSKÅREN var Tinas väg till värnplikt och sedermera Försvarmakten.

– Där insåg jag vilken fantastisk organisation Försvarmakten är och vilken gemenskap som finns här. Sedan gick jag reservspecialistofficersutbildningen här i Halmstad för tre år sedan.

I dag är hon normalt pjäsgruppchef på Archer-systemet på A 9, men är just nu plutonchef i par med Sebastian under höstens specialistofficersutbildning av kadetter.

Och det är en höst där de båda inte bara lär ut utan också lär sig själva saker.

– Det är en förmån att få arbeta här på en militärhögskola, där vi kan tillgodogöra oss de senaste rönen inom olika områden, säger Sebastian.

– Dessutom är det själv-

militära och civila profession. Dessutom upplever jag att nya reservare inte ser problemen som alltid finns i Försvarmakten som oöverstigliga, säger Tina.

– Jag håller med. Så dugliga och kompetenta mina RO-kollegor är, det hade jag ingen aning om! Och att vi som reservare får chansen att utbilda de kommande specialistofficerarna är extra roligt.

Finns det då några likheter mellan era civila jobb och jobbet

”Nya reservare ser inte problemen i Försvarmakten som oöverstigliga.”

utvecklande att arbeta i en instruktörsroll med allt vad det innebär av pedagogik och chefskap, tillägger Tina.

BÅDA KAN IBLAND känna att typbilden av reservofficerare – ”en gråhårig man som mest deltar i stabsmöten” – inte riktigt stämmer med verkligheten.

Och de erkänner att deras egen uppfattning om reservare inte var odelat positiv.

– Tidigare såg jag nog mest dem som äldre män med ganska dålig koll på läget. Nu har jag en helt annan syn, de jag möter är kompetenta både i sin

som reservofficer?

– Absolut. Att få utveckla och motivera människor, få vara delaktig i lärandet och lyfta dem som individer är likheter mellan mina jobb, säger Tina.

– Jag hade inte varit en så bra polis som jag är utan min bakgrund som officer i Försvarmakten. Där har jag fått bra utbildningar i allt från stresshantering till sjukvård. Förmågan att samarbeta och kontakten med människor är också likheter mellan jobbet som polis och reservofficer. <

"Det är självutvecklande att arbeta i en instruktörsroll".

FAKTA OM TINA SUNDSTRÖM-KARLSSON

Ålder: 26 år.

Familj: De personer som står mig nära.

I spellistan: "Om jag inte lyssnar på och förbereder träningsmusik så plockar jag från alla genrer efter humör".

På fritiden: "Oftast så mycket det bara går att trycka in. Gillar natur, kultur, skapande och äventyr".

Pjäsgruppchefen
Tina. Dessutom
massageterapeut.

NÄRA MÅLET. LÅNGT KVAR.

DET ÄR ETT AV NORRA
EUROPAS MEST OM-
FATTANDE IT-SYSTEM.
NU ÄR ARBETET MED
ATT UPPNÅ DE
URSPRUNGLIGA
MÅLEN NÄRA.
MEN FÖRÄNDRINGS-
RESAN MED SYSTEM
PRIO HAR BARA
BÖRJAT.

Å SNART ÖB Johan Hederstedt skrivit under beslutet för tolv år sedan inleddes förstudien.

Då kan knappast någon ha anat vidden av det förändringsarbete det innebär. Nu avvecklas avdelningen LEDS Prio på Högkvarteret och de sista delarna i Prios grundförutsättningar rullas ut. Det är en tolvårig resa som inneburit svarta tidningsrubriker, frustration och förändringar.

Här är hela historien om varför system Prio finns – och vad som händer nu.

– Ytterst handlar det om att ha så bra koll på materiel, underhåll, personal och ekonomi så att vi kan använda våra resurser så effektivt som möjligt. Oavsett om det handlar om ett förvärrat säkerhetspolitiskt läge i närområdet, en internationell operation eller stöd att släcka en skogsbrand här hemma, säger Rebecca Ingmarsdotter, chef för LEDS Prio.

Användarvänligheten i systemet är något som många kritiserat. Och Rebecca är medveten om bristerna.

– Det är nu vi på riktigt kan börja utveckla

Hon är mycket noga med att poängtera att transformationsresan bara börjat.

– Om ett år när all materiel finns i Prio kan Försvarsmakten se effekterna av att ha all information samlad i ett affärssystem. Vi kommer ha kontroll, kvalitet och spårbarhet både gällande materiel och ekonomiska resurser vilket ger ett bra beslutsstöd.

Det har diskuterats om SAP-lösningar verkligen fungerar för försvarsmakter. För Rebecca Ingmarsdotter är svaret enkelt.

– Försvarsmakten har självklart en del verksamhet som är unik och som ställer väldigt höga krav på säkerhet. Men vi behöver också ett system som kan hantera en enorm mängd materiel och underhållsfunktioner. Allt från stridsvagnar, Gripenplan, när de ska underhållas och med vilka verktyg, till kläder, löner, ekonomi och personal. Precis som vilken verksamhet som helst.

I BEGYNNELSEN FANNS 150 STÖDSYSTEM

PROJEKTSEKRETERARE PER BRINK och huvudarkitekt Harry Lindfors var med från början, i det som kallades projektgruppen Eskil som tillsattes 2003. Och de första de gjorde var en genomgående analys av Försvarsmaktens behov.

”Det tydliga målet har varit en av styrkorna längs vägen.”

användarvänligheten, till exempel med personligt anpassat gränssnitt. Även mobilitet är ett område man kommer att undersöka. I efterhand inser vi att projekt Prio var mer än ett IT-projekt, det var ett verksamhetsutvecklingsprojekt.

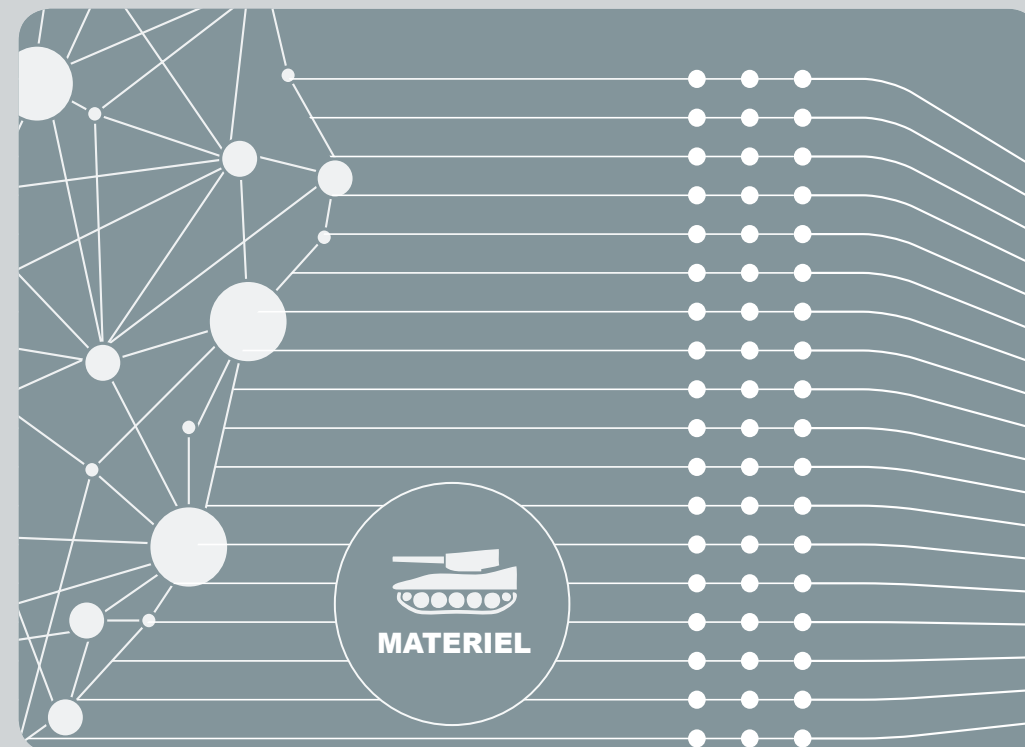
Och det verksamhetsutvecklingsprojektet tog sin början 2003. Då beslutade Försvarsmakten att upphandla ett nytt affärssystem. Målet var tydligt: ekonomi, personal och logistik skulle ha samma stödsystem.

– Det tydliga målet har varit en av styrkorna längs vägen. Sen har det tagit längre tid än vad som var tänkt men om man ser på omvärldsutvecklingen och hur försvaret i övrigt förändrats med till exempel vilande värnplikt så är inte behovet av längre tid så uppseendeväckande, säger Rebecca Ingmarsdotter.

– Första fasen bestod att ta fram kravspecifikationer. Och det handlade om att identifiera och beskriva kraven i en organisation som använde sig av 150 olika systemstöd för materiel, behovsättning, behovstäckning, HR, lön, ekonomi, underhåll och så vidare. Så det var helt klart en utmaning, säger Per Brink.

Sedan följde själva upphandlingen, där bara förfrågningsunderlaget var på 1400 sidor. I maj 2007 stod det till slut klart att IBM vunnit upphandlingen. Först nu stod det klart att SAP skulle bli det system varifrån Försvarsmakten skulle komma att utveckla sitt affärssystem Prio. Införandearbetet delades upp i 6 leveransfaser med slutdatum 2012.

– Varken i projektet Prio eller i verksamheten förstod man vidden av vilka förändringar som

”Det har varit svårt att hitta ansvariga för helheten.”

skulle komma att krävas. Följaktligen var det svårt att initiera förändringar eftersom man ännu inte insett behovet av dem och det kändes frustrerande, säger Per.

Försvarsmakten är en av Sveriges största myndigheter med omkring 50 000 anställda och kontrakterade. Därtill finns organisationen i hela landet.

– Det var en enorm utmaning med både antalet medarbetare och rent geografiskt. Man använde olika system på olika platser och tillämpade ett arbetssätt på en plats och ett annat någon annanstans. Det har varit svårt att hitta ansvariga för helheten, säger Harry Lindfors.

Och samtidigt som införande 1 genomfördes, gjordes också en stor HR-reform.

– Vi genomförde alltså två stora och krävande verksamhetsprojekt samtidigt. Det gjorde det ju

inte lättare att hitta ansvariga medarbetare med tid, säger Harry med ett snett leende.

DEN STORA KRISEN

EFTER INFÖRANDE 3 kom ganska snart tecken på att något inte var som det skulle: en tid efter driftsättningen stod reservdelsförsörjningen stilla. Genom svarta tidningsrubriker uppmärksammades allmänheten på att landets försvarsmakt delvis var ur funktion och kommentarerna på nätet var fyllda av frustration och ilska, både från medarbetare och från allmänheten.

Thomas Engevall, i dag försvarslogistikchef var chef för LEDS Prio när detta hände.

Så vad gick fel, Thomas?

– Själva systemet var till synes helt korrekt uppsatt och samma utbildning och övrigt förändrings-

arbete som fungerat utmärkt vid tidigare införanden hade använts också här. Problemen visade sig vara flera. Även om systemet var korrekt uppsatt enligt specifikation var det i praktiken inte tillräckligt bra. Det var för krångligt för användarna och det hade vi fått veta på ett tidigare stadium om vi bara hade inkluderat slutanvändarna mer och tidigare, säger Thomas Engevall.

Han beskriver själv krisen med införande 3 som ett misslyckande.

– Trots uppmaningar om att ge upp gjorde vi inte det. Det som behövde ändras i systemet åtgärdade vi. Vi gjorde också utbildningen skarpare och såg till att man fick mer tid till att lära sig systemet. Parallellt med allt detta gick införande 4 väldigt bra. Det uppmärksammades såklart inte mitt under allt annat som pågick, säger Thomas.

De stora lärdomarna som Thomas och kollegorna tog med sig var att utgå från slutanvändarna i ett tidigare skede. Inför driftsättning är det viktigt att säkerställa att utbildning och information nått hela vägen ut i organisationen till dem som behöver den. Ytterligare en nyckel till en lyckad driftsättning är att ha resurser ute på plats, lokalt hos medarbetarna.

Och Thomas Engevall tycker det är bra att LEDS Prio avvecklas och projekt Prio avslutas.

– Det var viktigt att göra Prio-projektet till en del av Högkvarteret och den övriga verksamheten. Men LEDS Prio har ibland varit sin egen fiende då man med sin drivkraft har löst problem och därmed lämnat utrymme åt dem som kanske egentligen varit ansvariga att kunna luta sig tillbaka. Nu är det hög tid att ordinarie organisa-

tion tar över.

RÄTT ATT FÖRBÄTTRA

HAN VAR PLUTONCHEF på Ledningsregementet – och därmed en av slutanvändarna.

Men han ansåg att systemet fått ett oförtjänt dåligt rykte. Själv såg han potential i Prio.

– Därför åkte jag till ett seminarium på Karlberg 2012 för att identifiera vad i Prio som behövde förbättras. Jag såg möjligheten i att få vara med och påverka och lämna in synpunkter, säger Niklas Lindkvist.

Efteråt fick han frågan om han ville byta Enköping mot att jobba med Prio på Högkvarteret.

– Kollegorna skrattade en del när de fick veta att jag frivilligt skulle ge mig in och arbeta med Prio.

”Trots uppmaningar om att ge upp gjorde vi inte det.”

UNDER-
HÅLL

”Jag tror att många upplevde att det var lönlöst att komma med förslag gällande systemet.”

Niklas rumsgranne Jan Wirström ler igenkännande. Som sektionschef på Prod Gen arbetade han då med uppföljning på förbanden, vilket gav inblick i situationen för medarbetarna ute i verksamheten.

– Jag tror att många upplevde att det var lönlöst att komma med förslag gällande systemet. En del uppfattade att det bara var att gilla läget och att det inte fanns utrymme för anpassningar eller förändringar, säger Jan Wirström.

Både Niklas och Jan är noga med att framhålla vikten av att medarbetarna får se effekter av tankar och funderingar som de bidragit med. Och förståelsen för soldatens, plutonchefens och förrådsmannens situation kan man bara få genom att prata med just soldaten, plutonchefen och förrådsmannen.

– Vi har byggt upp det förtroende som krävs för att vi ska få komma ut i verksamheten och få ta del av åsikter och erfarenheter. Det är lätt att tro att en lösning som fungerar bra här på Högkvarteret ska fungera bra för alla. Men förutsättningarna ser olika ut. Det kan gälla olika nätverkskapacitet, antalet användare per dator, hur ofta man har tillgång till en dator och så vidare, säger Niklas Lindkvist.

– För den som attesterar tre reseräkningar per

år spelar det kanske ingen roll att inte all information syns på datorskärmen. Men för den som attesterar tio reseräkningar om dagen är det kanske inte acceptabelt att behöva klicka fram de olika informationsfälten. Det är skillnaden mellan den teoretiska modellen och det praktiska utförandet, säger Jan Wirström.

EN FLYGANDE GRIS

DEN NYTILLTRÄDDE PROJEKTLEDARENS tanke om möjligheterna att leverera IT-projekt enligt tidplan var inte direkt realistisk.

– Jag visste att 98 procent av alla IT-projektet drog över tid och budget. Därför verkade det ungefär lika sannolikt att leverera ett komplext IT-projekt i tid och enligt budget som att grisar

kan flyga. Men jag hade fel. Vi har levererat enligt tidplan och budget, säger Jan Ericsson, då projektledare för införande 5-6.

En av de första förändringarna som han genomförde var att börja arbeta med prototyper, klickbara modeller av gränssnitten och dess funktionalitet.

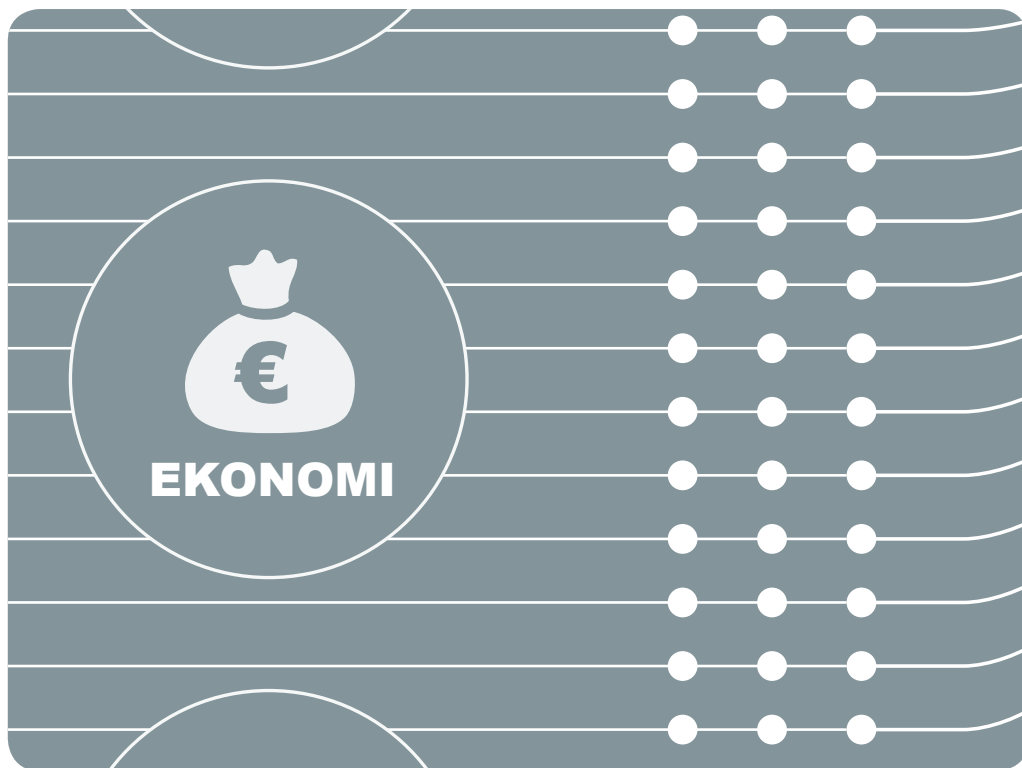
– Jag insåg att leverantörens projektmetodik inte lämnade tillräckligt utrymme för oss att verkligen förstå hur lösningen fungerar i praktiken. Med hjälp av prototyper ökade vår förståelse för lösningen och vi kunde identifiera ändringsbehov tidigare, säger Jan Ericsson.

Han är noggrann med att framhålla hur viktigt det är att alla tar sitt ansvar och aktivt går in för att lära sig systemet.

– Det är en förutsättning för att vi verkligen ska få ut så mycket som möjligt av systemet. Dessutom är det först när man kan systemet bra som man kan identifiera hur det kan förbättras, säger Jan Ericsson.

”PRIO ÄR ETT VERKTYG. ANVÄND DET!”

MED 17 ÅR som plutonchef har Jan Almgård på Ledningsregementet hunnit testa föregångarna, men också Prio. Och han gillar Prio, något han gav uttryck för i ett tidigare nummer av Försvarets

”Det allra viktigaste nu är att man har realistiska förväntningar.”

forum.

Så vad är det du gillar och hur har Prio förändrat din arbetsdag?

– Praktiska saker går snabbare. Sådant som tidigare krävde att man gick runt med lappar som skulle undertecknas av chefer som kanske inte var på plats kan nu hanteras i Prio.

Att ändra skiftplaneringen har blivit lättare och det är mycket lättare att få en översiktlig kontroll över till exempel att medarbetare har tagit ut ledighet som de ska. Förut fick man gå och läsa på lönespecifikationer och manuellt räkna ut lediga dagar, säger Jan Almgård.

Han menar att rätt använt så är Prio ett bra instrument för chefen, som kan delegera uppgifter

som skiftplanering.

– Sådant som inte kan delegeras är sådant som tillhör chefens kontroll och det kommer du inte ifrån oavsett vilket IT-system som används. En väldigt praktisk funktion är att jag kan fylla i uppgifter åt andra medarbetare. Det är värdefullt om någons inloggningskort går sönder eller om någon ska beställa en resa men av någon anledning inte befinner sig på arbetsplatsen.

Finns det något du skulle vilja förbättra i Prio?

– Skiftplaneringen skulle kunna förenklas så att man inte behöver hålla reda på så många koder. Å andra sidan såg jag vid ett besök hos ett annat förband att man satt upp lappar med bra koder att ha koll på, som man ofta använder. Det är en

enkel åtgärd som underlättar.

Har du tips till andra?

– Ja, ta hjälp av FM HRC. De är oerhört duktiga och svarar på frågor och lotsar dig rätt. Och kontakta Servicedesk om du behöver hjälp. De kan fjärrstyra din dator och visa dig på skärmen hur du ska göra. Ta reda på möjligheterna. Prio är ju ett verktyg. Använd det!

MYCKET GJORT, MYCKET KVAR

ANDERS EDQVIST ÄR ställföreträdande chef LEDS Prio och leder arbetet med att avveckla avdelningen.

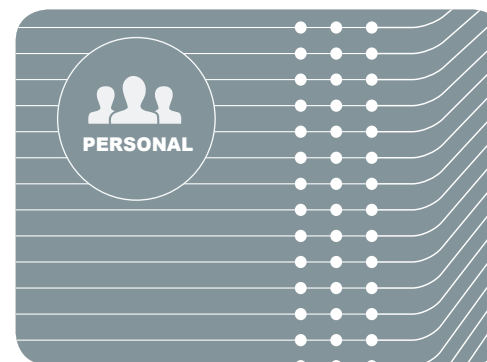
– Det allra viktigaste nu är att man har realistiska förväntningar på det som driftsätts nu för materieförsörjning och materielunderhåll och att vi gemensamt anstränger oss för att skapa en konstruktiv utveckling. Det är enda vägen framåt om vi ska få ordning och reda på förvaltningen av tillgångarna i Försvarsmakten. Får vi ordning och reda, kommer det ha stor positiv effekt och ge skattebetalarna mer för pengarna, säger Anders Edqvist.

Han påpekar att det är viktigt att man också orkar föda systemet med korrekt data och att alla nivåer måste hjälpas åt: Från FMV och Högkvarteret till lokal nivå på förbanden.

– Alla måste bidra. HKV genom att ge förbanden den stöttning som behövs för att komma igång att använda de sist driftsatta delarna av systemet. Och förbanden genom att göra sin del - att visa engagemang och sträva efter att fullt ut arbeta i systemet, säger Anders Edqvist.

Ett av norra Europas största IT-projekt och LEDS Prio må ha nått slutdestinationen.

Men Försvarsmaktens förändringsresa har bara börjat. ◀

TRE RÖSTER OM PRIO

"Ett IT-system är ett verktyg för verksamhet med bra arbetssätt kan ett IT-system möjliggöra att arbetet flyter på bättre. För att vi ska uppnå det måste vi hjälpas åt med att identifiera förbättringsbehov i systemet och informera processledarna om tips och trix för nya arbetssätt som funkar bra med systemet. Nu finns en möjlighet att påverka och det är värdefullt om man är med och bidrar."

**Karin Henriksson,
IT-arkitekt, PROD
LEDUND**

"För att de Go Live som återstår ska bli så bra som möjligt är det viktigt att verksamheten engagerar sig och hjälper till genom att följa anvisningarna i Go Live-order och sedan kommer igång och arbetar i systemet

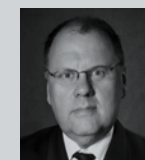
så snart det är tillåtet. Då identifierar vi tidigt eventuella brister som behöver korrigeras."

**Lars Axelsson,
Sektionschef, PROD
FLOG Prio**

"Prio är en del av vägen framåt för Försvarsmaktens fortsatta arbete med att öka den operativa förmågan. Som krigföringens grundprinciper anger sattes ett mål som vi hållit fast vid. Införandet har inte varit problemfritt. Vi har successivt hanterat de utmaningar som uppkommit. Framför oss har vi en gemensam uppgift att trimma system och verksamhet. Både personal och information är strategiska resurser för Försvarsmakten. När vi kan kombinera dessa effektivt nås goda resultat."

**Dennis Gyllensporre,
generallöjtnant och chef
Ledningsstaben**

ARTIKELNS PERSONGALLERI

Thomas
Engevall.

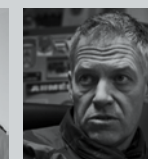
Harry
Lindfors.

Jan
Wirström.

Jan
Ericsson.

Jan
Almgård.

Niklas
Lindkvist.

Per
Brink.

Rebecca
Ingmarsdotter.

MÅNGFALD I MALI

PAPA ZULU SER TILL ATT
FÖRMÅGAN FINNS I TIMBUKTU

STORA BILDEN: Tarmtvätt vid Nigerflodens strand. I byn Korioumé firas den muslimska högtiden Tabaski med traditionell slakt av get. LÄNGST TILL HÖGER: Dennis Löfvenborg, chef för stabs- och understödsskvadronen på Mali 02.

DE LÖSER LOGISTIKEN, ser till att Galtarna rullar och att sjukvården är förstklassig. Ändå missar man ibland den insats som stabs- och understödsskvadronen PZ skapar under insatsen i Mali.

– Större delen av det vi gör bygger förmåga, säger Dennis Löfvenborg, skvadronchef från Trängregementet. Och just titeln skvadronchef är lite speciell för Dennis.

– Jag är Trängregementets första skvadronchef. Hos oss i Skövde och i huvuddelen av Försvarsmakten heter det ju kompanichef, säger han.

Skvadronen består av sju underenheter; en pluton vardera med logistik och sjukvård, en ledningsgrupp, tolk- och militärpolisförmåga samt en sensorbelagd med en TUAV-tropp och en samverkansgrupp.

Inte nog med det lapptäcket av förmågor, de 92 rader som Dennis är chef över kommer från sju förband hemma i Sverige: Trängregementet, K3, FöMedC, LedR, Livgardet, Amf1 och P7.

Och flera av de nämnda förbanden kommer besätta sina ansvarsområden under överskådlig tid i Mali och i andra insatser. Trängregementet är till exempel alltid i insats.

– Förmågor som sjukvård och logistik kommer alltid komma från samma förband hemma, oavsett vilket som är uppsättande förband här. Jag ser det som en stor styrka att vi kommer från så många förband

hemma. Att vi har både verkans- och stöddelar på skvadronen är en stor fördel och när det ska tas beslut är beslutsvägarna extremt korta och snabba.

UTMANINGEN KAN dock vara att skapa en förbandsanda på kort tid med personer från olika förband hemma, men Dennis menar att det går.

– Det gäller att bygga nerifrån och upp samt få medarbetarna att känna tillhörighet. De två sjukvårds-Galtarna tävlar hälsosamt med varandra, sedan håller sjukvårdspluton ihop gentemot resten av skvadronen, Papa Zulu tävlar sedan lika hälsosamt med den andra skvadronen Sierra Zulu, men håller ihop mot staben. Och slutligen tävlar vi alla svenskar med de andra länderna här på supercampen, säger han med ett skratt.

Han framhåller också att det han och kollegorna lär sig under en FN-insats är kunskaper som knappast går att läsa sig till.

– Det här är min tredje internationella insats och definitivt den mest givande, ibland frustrerande men det är det som är givande. Vikten av gott ledarskap är extra tydlig i en FN-insats, när så många länder från olika delar i världen ska arbeta mot samma mål, säger Dennis Löfvenborg. ◀

Text & foto Dag Enander/InfoS

UNIK UNDSÄTTNING SÖVNING I UNGERN

De svenska deltagarna samarbetade med bland andra tyska och italienska kolleger.

Teori och praktik i en multinationell miljö med kvalificerade motståndare – det gör CJPRSC (Combined Joint Personnel Recovery Standardisation Course) så speciell. Och Försvarsmakten visade sig ha eftertraktade kunskaper.

– Många deltagande nationer visade stort intresse för att sända sin personal till oss för utbildning, säger Fredrik Eriksson, chef för insatsavdelningen på Försvarsmaktens Överlevnadsskola.

SEDAN 2007 HAR CJPRSC arrangerats årligen i olika länder. I år hölls övningen med närmare 400 deltagare vid Pápa Air Base i Ungern, där också det svenska bidraget till Heavy Air-lift Wing är baserat. Syftet med övningen är att utbilda och öva delarna i en undsättningsstyrka

i planering och genomförande av undsättning av isolerad personal inom ett fientligt kontrollerat område.

– Den svenska undsättningsstyrkan bestod av fyra soldater från 7:e lätta bataljon på K3 samt fyra soldater från 17:e flygbasjägarkompaniet på F 17. Med tanke på att de inte träffats förrän väl på plats i Ungern, så löste de uppgifterna strålande. Faktum är att de andra nationerna och undsättningsförbanden just påtalade hur professionella de svenska soldaterna var, säger kontingentschefen Fredrik Eriksson.

Ur ett svenskt perspektiv är deltagandet i CJPRSC avsett att utveckla vår förmåga inom Personnel Recovery (PR), både beträffande ledningsdel och undsättningsdel i multinationell miljö. Dessutom skapas goda kontakter med andra deltagande nationer. I år deltog

bland annat Frankrike och Nederländerna.

– De kontakterna kommer sannolikt att vara ovärderliga till exempel under insatsen i Mali, säger Fredrik Eriksson.

KVALIFICERAD MEKANISERAD MOTSTÅNDARE

UNDER ÖVNINGEN upprättades två av varandra oberoende ”stabsceller”, Joint Personnel Recovery Centre (JPRC) som i sin tur gav ingångsvärden till tre undsättningsstyrkor under de sex dagarna som den praktiska övningen pågick. En unik del med CJPRSC är det kvalificerade motståndet som övningsdeltagarna får möta – i år bestående av ungerska mekaniserade skytteförband, utrustade med stridsvagnar av modell T-72M och pansarterrängbilar modell BTR-80 samt luftvärnssystem SA-6.

– De hade som huvudsaklig

uppgift att störa och verka mot undsättningsstyrkorna, men också att engagera ingående stridsflyg och attackhelikoptrar under undsättningsoperationerna.

Respektive undsättningsstyrka koordinerades från luften av Natos AWACS-plan, som dagligen anslöt från Tyskland.

Undsättningsoperationerna skiftade i karaktär, allt från en-

stort kunnande och ett brett kunskapsområde, vilket bidrar till ett kreativt tänkande på individnivå. Många av de deltagande nationerna har visat stort intresse av att sända sin personal till Försvarsmaktens Överlevnadsskola för utbildning inom såväl SERE (Survival, Evasion, Resistance and Extraction) som stabsut-

av övning är mycket värdefullt. Vår personal som deltagit i denna övning har både utvecklats och även dragit många lärdomar. Nu gäller det att även förmedla dessa lärdomar inom Försvarsmakten, säger han. ◀

Tex **Dag Enander/InfoS**
Foto **Fredrik Eriksson/FÖS**

”Vår personal fick mycket positiva omdömen.”

skilda piloter som skjutit ut sig till nödländade transportplan och civila hjälparbetare som behövde undsättas.

Nu ska Försvarsmaktens medverkan analyseras men redan står en sak klar, enligt Fredrik Eriksson.

– Vår personal fick mycket positiva omdömen. Vi har ett

bildningen Personnel Recovery Controller and Planner Course, säger han.

Armétaktisk chef Stefan Andersson instämmer:

– Att ge vår personal de bästa förutsättningarna att hantera situationer där vi måste undsätta egen personal är oerhört central. Att delta vid denna typ

FAKTA CJPRSC 15

► **Deltagande nationer:** Ungern (värddation), Belgien, Danmark, Frankrike, Italien, Nederländerna, Polen, Spanien, Sverige, Storbritannien, Tyskland och USA.
► Övningen leds och planeras av EPRC (European Personnel Recovery Centre), som har avtal att stödja såväl Nato som EU och medlemsländerna.
► Från Försvarsmakten deltog personal från K3, F 17, LSS, Amf 1 och HKV.

UEFA – INTE BARA FOTBOLL

Nej, i försvaret handlar UEFA inte om fotboll utan om att sänka förbundens inköpskostnader.

Ett framgångsrikt projekt, fast ännu är inte matchen vunnen.

DET RÖR SIG om mycket pengar. Målet är att UEFA-projektet till 2017 ska säkra besparingar på 300 miljoner från förbundens årliga prislapp för inköpskostnader. En stor post i det totala besparingsmålet för omdaning försvarslogistik. Frigjorda pengar ska tillbaka till förbanden i form av övningar och annat.

– Med hjälp av bland annat en stor upphandling som nu pågår för lokalvård och förplägnad är bedömningen att vi klarar målet. Men utan förbundens stora engagemang och bidrag skulle UEFA aldrig ha lyckats så väl, säger trion: Maritha Küller, Marie Nyholm och Johan Malmström, som jobbar med styrningar för strategiskt inköp under försvarslogistikchefen.

Alla tre var med från start när de första initiativen till UEFA togs 2007 på FMLOG. De betonar att UEFA-besparingar inte får blandas ihop med rationaliseringar, det vill säga minska personalramar.

– UEFA handlar om att utveckla ett långsiktigt och metodiskt arbetssätt i syfte att minska kostnaden för köpta varor och tjänster. Nyckeln är kunskap om vilka inköpsbehov förbanden har inom olika varugrupper och hur behoven bäst paketeras för att möta marknaden, säger de och tillägger: Sedan krävs det förstås att förbanden är lojala mot avtalen när de handlar.

OVAN: Real Madrid och Liverpool i UEFA:s Champions League. NEDAN: Maritha, Johan och Marie håller i Försvarsmaktens UEFA.

DET HAR INTE varit en friktionsfri resa. Det kan Johan vittna om som många gånger behövt förklara varför sortimentet begränsats. Ibland är det svårt som enskild att förstå varför man inte längre fritt kan välja vilken kontorsmöbel eller kalender man vill.

– I början av projektet fick vi alla tre stå till svars för beslut inom UEFA. Numer är förståelsen bättre och istället för klagomål får vi ofta kloka och kreativa förbättringsförslag från förbanden, säger Johan.

Hur ser då framtiden ut?

– Om vi vill fortsätta föra in och förankra det nya arbetssättet, måste både FMV och Försvarsmakten kraftfullt fortsätta

styra mot fattade beslut och vara beredda att avsätta tid och resurser. Det fungerar inte av sig själv. Fortsatt engagemang på alla nivåer behövs helt enkelt. ◀

UEFA = Utveckling och effektivisering inom Försvarsmaktens anskaffningsverksamhet ELLER Union of European Football Associations.

Text **Kristina Åstrand Bohman/InfoS**
Foto **Shutterstock & Försvarsmakten**

LYCKADE BESPARINGAR UNDER 2014

Hyrbilar: 13,4 miljoner frigjordes genom att styra bilstorlek efter behov. Nya avtal skapades och tydliga direktiv gavs inför bokningar.

Batterier: 1,8 miljoner frigjordes genom att upphandla ett standardsortiment och införa en katalog i Prio.

Kontorsmateriel: 19,1 miljoner frigjordes totalt genom att upphandla ett standardsortiment med hjälp av e-auktion. Bland annat nära halverades kostnaden för skrivarpapper.

Först i februari lägger de kinesiska fartygen till i hemmahamn.

UNIK VISIT FRÅN KINA

I början av oktober kom det första örlogsbesöket från Folkrepubliken Kina. Därmed blev det trångt vid Stadsgårdskajen i Stockholm: en jagare, en fregatt och ett underhållsfartyg.

Generalmajor Berndt Grundevik tog emot de kinesiska gästerna.

Trångt på Saltsjön.

Kul med landpermission i vackra Stockholm.

DET FÖRSTA KINESISKA örlogsbesöket blev något extra – en förklaring är att Kina firar 65-årsminnet av Sveriges erkännande av Kina, vilket innebar att Sverige var det första västlandet som erkände den nya folkrepubliken. Under besöket i Stockholm inföll också Kinas nationaldag, så det var ett betydelsefullt besök för de kinesiska gästerna.

Partygen besökte Stockholm efter att ha tjänstgjort i Adenviken och Indiska Oceanen under sommaren. Nu väntar fortsatta örlogsbesök i Nordamerika, Australien och Indonesien innan man åter kan lägga till vid kinesisk kaj i februari. ◀

FAKTA OM FARTYGEN

JAGAREN "JI NAN" (152)

Displacement: 7 000 ton
Längd: 155 meter
Bredd: 17 meter
Djupgående: 6 meter
Max. hastighet: 29 knop
Bestyckning: 28 långdistansrobotar för luftmål, 8 robotar för sjö/markmål, en 100mm automatkanon, två 30mm kanoner och 6 torpedtuber. En helikopter

FREGATTEN "YI YANG" (054A)

Displacement: 4 000 ton
Längd: 131 meter
Bredd: 16 meter
Max. hastighet: 27 knop
Bestyckning: 1x32 antiubåtsgranatkastare, 8 robotar för sjö/markmål, en 76 mm automatkanon, torpedtuber mm. En helikopter

UNDERHÅLLSFARTYGET "QIANDAUHU" (903)

Displacement: 20 000 ton
Längd: 178 meter
Bredd: 24 meter
Djupgående: 9 meter
Max. hastighet: 19 knop
Bestyckning: Två helikoptrar

ETT OSYNLIGT MEN VERKLIGT HOT

På marken, till sjöss och i luften – hotet mot samhället och Försvarsmakten från improviserade sprängladdningar (IED, Improvised Explosive Device) kan komma från alla håll.

Och det hotet kvarstår även när nu fokus ligger på nationellt försvar.

– Som en sannolik ingrediens i hybridkrigföring är detta ett av de största hoten mot våra soldater och sjömän i dag, säger Jan Thörnqvist, marinchef och huvudman för Försvarsmaktens C-IED-verksamhet.

AL QAIDAS ATTACK från en liten motorbåt mot den amerikanska jagaren USS Cole år 2000. Bombdåden i Londons tunnelbana fem år senare, med över 70 döda och 700 skadade. Eller en tänkbar improviserad sprängladdning buren av en civilt inköpt drönare.

– Möjligheterna är många att använda improviserade sprängladdningar. Och jag ser tyvärr ingen gräns för hur de kan komma att utvecklas, säger Jan Thörnqvist.

När han för drygt två år sedan fick frågan om han kunde vara huvudman för Försvars-

maktens C-IED-verksamhet (Counter IED) var den första reaktionen en viss förvåning, erkänner han.

– Första tanken var "Är det inte dags att den funktionen avskaffas och istället omhändertas i den ordinarie linjeorganisationen?". Men jag insåg snabbt att så inte riktigt var fallet. Det fanns mycket mer att göra i arbetet med att institutionalisera C-IED-förmågan inom Försvarsmakten. Kunskaperna och erfarenheterna vi dragit till exempel i Afghanistan är förmågor som vi nu måste bibehålla och införa inom hela

Försvarsmakten. Våra experter inom C-IED-området kan det här. Nu gäller det att få ut kunskaperna brett och i hela verksamheten, säger Jan Thörnqvist.

ANGELÄGET FÖR ALLA

IED-HOTET ÄR i dag ett dimensionerande hot mot den pågående insatsen i Mali och en prognos är att det hotet kommer öka de närmaste åren.

– Det svenska truppbidraget innehåller de förmågor och skydd som bedöms behövas för att omhänderta det hotet. Det är bra, men det betyder

inte att vi får glömma riskerna för improviserade explosiva laddningar här hemma. Här måste vi ta hjälp av och hjälpa andra myndigheter och använda varandras resurser. Ytterst är detta en polisär fråga i Sverige, men Försvarsmakten ska vara beredda att stödja den myndigheten.

Innan årets slut ska Jan Thörnqvist redovisa läget just nu i Försvarsmakten när det gäller C-IED. Till stöd för detta arbete genomförs också en särskild analys över insatsen i Afghanistan där C-IED är ett särskilt område.

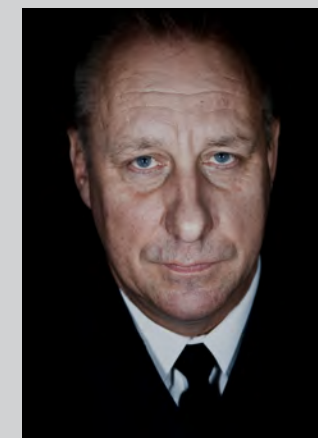
– Att kunna motverka improviserade sprängladdningar berör alla i Försvarsmakten. Det får inte bli en företeelse som uppfattas bara behövas vid internationella insatser eller som hanteras separat och enbart av viss specialutbildad personal. Alla medarbetare i Försvarsmakten måste ha de nödvändiga kunskaperna för att kunna motverka det här hotet, avslutar Jan Thörnqvist. <

Text **Dag Enander/InfoS**

Foto **Försvarsmakten**

VÄNSTER: En franskbyggd ACMAT utsatt för minexplosion. ÖVAN: USS Cole, attackerad av Al Qaida för 15 år sedan.

Jan Thörnqvist, marinchef och huvudman för Försvarsmaktens C-IED-verksamhet.

BLODIGT ALLVAR

AVANCERAD TEKNIK PÅ PLATS I TIMBUKTU

Den ligger 500 mil från Sverige, vid vad som kallas världens ände. Ändå är blodcontainern på den svenska FN-basen Camp Nobel högteknologisk och löser möjligheten till säkra blodtransfusioner i akutiägen. Förklaringen? Djupfryst blod.

FRÅN BÖRJAN ETT amerikanskt koncept, men därefter

utvecklat av Nederländerna. Och det är från holländarna, som också bidrar med trupp till FN-insatsen i Mali som Sverige och Försvarsmakten fått låna en unik blodförvaringscontainer. Den innehåller speciella frysboxar, där blodets olika beståndsdelar – röda blodkroppar, plasma och trombocyter – separerats och djupfrysts till en temperatur av -83 grader. Därmed

kan de röda blodkropparnas och trombocyternas livslängd öka enormt, från tidigare 42 respektive sex dagar till tio respektive fem år!

Om svensk personal är i behov av blodtransfusioner, kan plasman och trombocyterna tinas upp på 30 minuter. Vid infrysningen av röda blodkroppar tillsätts glycerol för att hindra att blodkropparna sprängs och vid användning

måste glycerolet "tvättas bort", vilket också sker i speciella maskiner i containern. I dagsläget är frysarna fyllda med cirka 100 enheter blod och leveranstiden från Nederländerna till Timbuktu är sju dagar. De upptinade beståndsdelarna av blod har sedan en hållbarhet på 14 dagar.

– Det frysta blodet köps i dagsläget från Nederländerna i separata paket, som transporteras hit i speciella lådor som klarar fem dygns transport utan extern tillförsel av kyla, säger Börje Sidenö, läkare vid det svenska sjukhuset på FN-basen.

NU I MALI, SNART I SVERIGE?

INFÖR INSATSEN i Mali har den svenska sjukvårdspersonalen som hanterar det frysta blodet utbildats på plats i Nederländerna under en vecka.

– Vi hittade det här konceptet för ett år sedan och vi är den första nationen som får låna den här containern. Nederländerna har tidigare använt det här konceptet under såväl sina militära insatser i Afghanistan som på sina marina insatser i Adenviken, säger Börje Sidenö.

Att använda samma koncept vid svenska sjukhus skulle

till viss del lösa den blodbrist som nästan alltid råder vid storhelger och semestrar.

Och varför kallas nu Timbuktu för världens ände? För den som kan sin Kalle Anka & Co är det enkelt – varje gång Kalle hade ställt till det begav han sig så långt bort från Ankeborg han kunde, till det som Walt Disney ansåg vara världens ände.

Inte undra på att svensk soldathumor därför döpte den första basen under uppbyggnadsfasen för Camp Ankeborg ... <

Text och foto Dag Enander/InfoS

Börje Sidenö ligger bakom det nya blodkonceptet.

Sjukhuset ligger i direkt anslutning till blodcontainern.

Kallt ställe. Minus 83 grader celsius i frysboxen.

Maskinen som "tvättar" de röda blodkropparna.

Varmt ställe. Ungefär 120 grader varmare än i frysboxen.

FYRA GULD. ETT SILVER. TVÅ BRONS.

OCH ETT SVENSKT VÄRLDSREKORD I MILITÄRA OS I SYDKOREA!

MILITÄRA OS – Military World Games – är ett jättearrangemang som inte är mycket mindre än vanliga OS. Och många resultat ligger inte långt därefter. I flera idrotter är de stora världsstjärnorna med. Det märks särskilt i orientering, fäktning och segling. De 7 300 deltagarna var förlagda i tre byar och arrangemangen hölls på närmare 30 olika arenor.

– Det är svårt att föreställa sig hur stora de här spelen är och det är viktigt att vara med i så här stora sammanhang och visa upp vad vi kan, säger Karl Engelbrektson, delegationschef och Försvarsmaktens förbandsproduktionschef.

I DET SVENSKA laget samsades idrottare från i princip alla personalkategorier i Försvarsmakten. Civilanställda, soldater, hemvärnspersonal, avtalspersonal, reservofficerare och officerare. Här finns de som tillhör Försvarsmaktens elitsatsning och de som bara sliter på sin fritid för att vara bäst i sin idrott. Gemensamt för alla är att spelen är höjdpunkten och slutmålet för all den träning de lägger ned. Efter lite ”stolpe ut” de första

dagarna, lossnade det dock rejält med först två guld i marin femkamp där Cecilia Sjöholm vann individuellt med nytt världsrekord och tillsammans med Carolina Nordwall och Melina Westerberg vann lagkampen. Samma dag tog damlaget med Ida Lundqvist och Martina Hansson brons i flygfemkamp samtidigt som Johan Arwidsson tog ett individuellt brons.

SEDAN FORTSATTE MEDALJREGNET med först individuellt silver i triathlon för Åsa Annerstedt och därefter guld i herrarnas triathlon för Joakim Axelsson. I och med att Daniel Lavén kom på en fjärdeplats blev det även guld i sportens mixedklass. Military World Games är i grunden ett fredsskapande forum under det internationella militärsportförbundet (CISM) som bildades 1946 och är av FN erkänd partner för fredsfrämjande verksamhet. Nästa Military World Games genomförs år 2019 i Kina. ◀

Text **Per Klingvall/Försvarsutbildarna**
Foto **Anton Thorstensson/ComCam**

NEDAN VÄNSTER: Innan starten i triathlon. NEDAN HÖGER: Värnpliktiga koreaner. STORA BILDEN: Fanbärare Frida Holm leder den svenska truppen under invigningsceremonin.

VAD GÖR EN OPERATÖR?

Text Dag Enander/Infos Foto Försvarsmakten

Mamma. Maka. Och inte minst underrättelseoperatör i specialförbanden. Följ med Mia en vanlig dag på ett ovanligt jobb.

05.55 – EGTID

RESTEN AV HUSET sover, men Mia är vaken.

– Jag är morgonpig, så jag brukar gå upp tidigt och sitta en stund själv med en kaffekopp innan resten av familjen vaknat. Det är tid för mig själv, då sitter jag och funderar lite över stort och smått.

06.32 – MORGONSYSSLOR

SONEN HAR VERKLIGEN vaknat på fel sida och det krävs en hel del övertalning för att få på de framlagda kläderna.

– Fördelen med att ha utbildats i förhandlingsteknik, säger Mia med ett skratt.

Hon började i Försvarsmakten för snart 15 år sedan, utbildade sig till officer och tjänstgjorde på ett reguljärt förband inom Försvarsmakten några år. Under sin första insats i Afghanistan kom hon i kontakt med specialförbanden, som också fanns plats.

– Att få samarbeta med dem gav blodad tand. Jag insåg att jag ville utveckla mina egna färdigheter och utbildas själv som soldat framför att

utbilda soldater hemma på mitt förband. Det var inget lätt val, men när jag ser tillbaka på det är det ett av de bästa beslut jag tagit. Plus att skaffa familj med Per, så klart.

07.14 – DAGIS OCH DAGS FÖR JOBB

BARA NÅGRA KVARTER bort ligger förskolan där sonen går. Mia går med, lämnar utan problem – ”det brukar mest vara protester när vi ska hämta” – och sedan är det dags att bege sig till jobbet, i en annan del av Karlsborg. Och exakt vad Mia gör på dagarna är inte det lättaste att berätta om. Verksamheten vid specialförbanden omfattas av den allra strängaste sekretess. Klart är i alla fall att en vanlig arbetsdag består av övning, träning och ännu mera övning.

Arbetsdagen inleds med några timmars personlig färdighetsträning, då medlemmarna i förbandet övar på de saker som behövs övas på: sambands-tjänst, skytte, sjukvård eller något annat. Och så klart fysisk träning enligt ett individuellt program, framtaget tillsam-

Utbildning av afghanska specialpoliser – en sak Mia jobbat med.

mans med förbandets coach.

Under en fikapaus berättar Mia varför det övas så mycket.

– Det vi övar ska sedan kunna tillämpas på insats. Ett exempel på vad jag jobbat med utomlands är att utbilda kvinnliga afghanska specialpoliser. Deras medverkan gjorde det möjligt att få fram viktig information som annars inte skulle framkommit, säger Mia.

Hon medger att det fanns kulturella barriärer mellan afghanskt och svenskt synsätt i början men genom att förankra utbildningen först på hög nivå och sedan hos lägre befäl, lyckades de till slut få alla poliser att se nyttan med kvinnor i

operationerna.

– Och de kvinnliga poliserna har haft samma utbildningsplan som de övriga specialpoliserna och har tränat gemensamt med männen både på skjutfältet och på hinderbanan. Faktum är att eftersom de kvinnliga poliserna gjort samma saker som sina manliga kollegor, så fick de samma lön och status, säger hon.

11.14 – LUNCH OCH FLER FRÅGOR

EN SAK SKILJER definitivt inte specialförbanden från resten av

Till specialförbandsoperatörer kan både män och kvinnor söka.

Vilka är kraven för att söka till underrättelseoperatör?

– Exakt vilka fysiska krav som krävs för olika befattningar anges inte inom SOG, men så mycket kan jag säga att de är anpassade för underrättelseoperatörer. Men det är fortfarande en fysiskt och psykiskt utmanande tjänst och vi övar också saker som de andra operatörerna gör.

Om man är intresserad av att

som VAB och SGI.

– Det var inga problem när jag skulle vara föräldraledig eller när jag var gravid, tvärtom så skötte de alla sådana delar fantastiskt bra när jag inte längre kunde vara ute på insatser. Ledningen tycker det är viktigt att vi som jobbar i specialförbanden har en stabil social situation, så att ha familj och vara operatör fungerar bra, säger Mia på väg till förskolan.

Hur fungerar det då att ha ett yrke med så mycket sekretess och att ha familj?

”Att ha familj och vara operatör fungerar bra.”

Försvarsmakten: förkärleken för är att äta lunch ungefär samtidigt som byggnadsarbetare. Idag blir det briclunch på en av Karlsborgs lunchrestauranger och därmed möjlighet att ställa fler frågor.

Hur är det att vara kvinna inom specialförbanden?

– Jag har arbetat inom Försvarsmakten länge och jag har inte blivit annorlunda bemött på grund av mitt kön, men jag kan bara svara för mina egna upplevelser. Inom specialförbanden har jag bara positiva erfarenheter. Den kollegiala gemenskapen kan inte vara bättre, tycker jag helt ärligt. När man åker ut med förbandet känner man trygghet i och med övriga kollegors professionalism och det faktum att man är väl samövade och tränade.

Tjänsten underrättelseoperatör kan bara kvinnor söka. Varför är det så?

– Det finns ett behov av kvinnliga operatörer som kan verka i miljöer där bara kvinnor har tillgång till. Det är den enkla förklaringen. Sedan upplevs vi inte som ett hot på samma sätt som män.

söka men inte vet om man klarar kraven, är det då ens lönt att söka?

– På Försvarsmaktens hemsida finns angivet vad som vi anser vara konkurrenskraftiga fyskrav. Om du ligger i närheten, sök! Låt oss avgöra om du är lämplig eller inte, säger Mia.

Och hon får medhåll av sin förbandschef, chefen för Särskilda operationsgruppen SOG.

– För att kunna lösa de uppgifter vi ställs inför krävs en bredd av förmågor och karaktärer, vilket bland annat innebär att underrättelseoperatörer är en självklar del av förbandet och har viktiga uppgifter att lösa, säger han.

16.38 – LIVET EFTER JOBBET

GRUNDUTBILDNINGEN inom specialförbanden är 12 månader lång och startar i augusti varje år. Medelåldern är ungefär 30 år och de flesta som lämnar ”yttre tjänst” växlar över till andra tjänster inom SOG, både stab- och utbildningstjänster. En normal arbetsvecka är 40 timmar och många på SOG har familj, vilket betyder bekantskaper med andra förkortningar

– För mig fungerar det bra, min närmsta familj vet var jag jobbar. Och min man Per jobbar också i en verksamhet där sekretess är en del av vardagen. Sedan kan man alltid fråga sig vem i ens bekantskapskrets som behöver veta var du jobbar och varför. Ofta räcker det med att säga att jag är officer och jobbar i Försvarsmakten.

Efter hämtning på dagis väntar vanliga kvällssysslor som för de flesta familjer: middagslagning – ”korv Stroganoff, kanske ingen hit för vuxna men väl för barnen” – och godnattsaga.

– Sedan brukar jag gå ut och träna en stund i vårt crossfitgym, som står i garaget. Jag och Per sitter ofta en stund och pratar igenom våra dagar, innan det blir någon tv-serie på Netflix. Men klockan elva ligger jag och sover, om jag ska orka med jobb och familj, säger Mia. ◀

FOTNOT: Den sekretess som är beslutad av ÖB rörande Försvarsmaktens Specialförband gäller bland annat deltagande personals identiteter och specialförbandens verksamhet. Namn och bilder i artikeln har därför ändrats i enlighet med detta beslut.

SOG. INTE BARA OPERATÖRER

Särskilda operationsgruppen rekryterar även både civil och militär personal för befattningar inom olika stödfunktioner samt till ledning och stab. Dessa personalkategorier genomför andra typer av uttagningar och utbildningar än vad operatörerna gör. Den som söker till en civil eller annan militär befattning vid Särskilda operationsgruppen ska vara framstående inom sitt kompetensområde. Tillsättning av samtliga befattningar föregås av uttagning och lämplighetsprovning.

Ansökan görs via forsvarsmakten.se

SYSTERLIG HJÄLP

Försvarsmakten är en samarbetspartner av tävlingen Tough Viking och många försvarsmaktsanställda deltar i det stenhårda loppet i Stockholm.

Över 15 kilometer ska hinder med eld, is och elektiska stötar klaras av.

Men en sak är att klara det själv, att hjälpa någon annan att klara av det är något annat.

Elin Strömblad, till vardags speciallistofficer på A 9 deltog i augusti och fixade båda bitarna.

Dessutom blev hon 12:e bästa tävlande i damklassen – strongt jobbat, Elin!

”JAG TRÄFFADE DEN här tjejen när jag hade sprungit ungefär halva loppet. Vi höll samma tempo och hamnade bredvid varandra, så vi hälsade på varandra och bestämde att vi skulle springa tillsammans. Även om det var jobbigt att springa så hann vi prata lite under tiden och då fick jag reda på att en av hennes farhågor var just sista hindret och hennes förra upplevelse av detta hinder. Det består av trådar med 10 000 volt i, som ger dig rejäla stötar.

Väl på upploppet kom vi på att hon skulle försöka springa bakom mig i försök att inte få så många stötar av trådarna, det var planen. Jag som inte är så rädd för stötar sprang på, men tittade bakåt för att se att det var okej med henne. Då såg jag att hon höll på att ramla, så jag vände om, tog i hennes arm och sen sprang vi i mål.” ◀

SISTA HINDRET. Trådarna gav de tävlande stötar på 10 000 volt.

NYTT UNIFORMSREGLEMENTE PÅ PLATS

Redan förra året utlovades publicering av ett nytt uniformsreglemente men en remissomgång till alla förband, centrum och skolor och en omarbeting för att passa de nya reglerna för försvarsmaktspublikationer har dragit ut på tiden.

Det nya reglementet gäller från 1 november i år. Reglementet har fått en ordentlig uppdatering från remissutgåvan och stor vikt har lagts på att förenkla och förtydliga det som gäller Försvarsmaktens uniformer.

SOM REDAKTÖR för reglementet vill jag understryka att det är mycket få nyheter i hur uniformerna som sådana ska bäras. För-

enklingar och förtydliganden kommer från brukarnas synpunkter men alla har naturligtvis inte fått gehör för just sina förslag. Kapitel 1 som omfattar grunder för när, var och varför uniform ska bäras har omarbetats och innehåller en del tydliga markeringar om vad Försvarsmakten förväntar sig av sin personal vad avser personlig puts och uppträdande i uniform.

En ledstjärna har varit likabehandling av olika militära personalgrupper samtidigt som både traditioner och internationella jämförelser har fått spela roll. Tanken är att även denna utgåva efterhand ska kompletteras med bildunderlag på nya uniformer och tjänstetecken. Reglementet fastställs som bok med omslag

i VIDAR och publiceras som en digital publikation på emilia samt i en kapitelvis delad version för www.forsvarsmakten.se och hemvarnet.se för att

höj tillgänglighet ska kunna uppnås. ◀

Text **Patrik Laestadius**,
Försvarsmaktens traditionsofficer

FLER FRÅGOR TILL FÖRVALTAREN

Att det finns frågor om våra uniforms- och ceremonibestämmelser är väntat. Därför fortsätter Patrik Laestadius besvara medarbetarnas funderingar kring utbildningstecken och uniformsreglementen.

Har du också en fråga om Försvarsmaktens uniformer, traditioner eller liknande? Ställ den till Patrik! Mejla frågan till ff-red@mil.se så kommer svaret i ett kommande nummer av Försvarets forum.

LEV SOM VI LÄR!

Det kan inte ha undgått någon att en större mängd försvarsmaktsanställda har åkt på att betala tillbaka på semesterlönen, så även jag. I och med detta satt jag som många andra i telefonkö till FM HRC. När jag väl kommer fram hör jag direkt hur kollegan i andra ändan är trött, åt det ledsna hållet. Tyvärr förstår jag genast varför, då personen som ringde FM HRC innan mig troligtvis inte var fullt så trevlig. Detta med att vara otrevlig är inte ett helt ovanligt fenomen när soldater såväl som officerare (oftast i den yngre skaran) tycker att någon har gjort fel och minsann ska få höra det.

Visst har Försvarsmaktens HR-centrum gått ut med väldigt bristfälligt information.

Visst är det surt att bli av med fler tusenlappar än ena handen kan räkna.

Visst är det irriterande att FM HRC bara har öppet i två timmar

om dagen för medarbetare, men det ursäktar inte detta beteende.

När någon som inte jobbar i Försvarsmakten kommer fram till mig och ifrågasätter allt vad politikerna gör, rentav ibland skäller på mig som soldat för vad andra nationer gör – då tycker jag det känns tråkigt. Personen verkar tro att bara för att jag bär en uniform ska jag kunna svara för allt vad regering, opposition och andra länder gör, att jag på något sätt inte har känslor eller ibland frågar mig vad fan jag gör i de här kläderna.

Det gör nog de flesta av oss emellanåt av olika anledningar. Alltså, lev som vi lär!

Robert Hammarberg/FömedC

ÄR VÄRDEGRUNDEN ÄNDRAD?!

Juni månads läsning av vår reviderade strategiska inriktning, FMSI 2015 (FM2015-1597:2), bjöd på en lika avsevärd som okommenterad överraskning: Värdegrundens centrala begrepp är i princip omgjorda! Själva nyckelorden – öppenhet, resultat och ansvar (ÖRA) – är förvisso desamma men i övrigt går de grundläggande värdena knappt att känna igen. De språkligt logiska "var öppen och ärlig", "ta initiativ och uppnå resultat" och "ta ansvar och var pålitlig" är borttagna. Istället ska ÖRA påminna om att vi "är kompetenta och uppriktiga lagsspelare", "är handlingskraftiga och löser våra uppgifter" och "är pålitliga och omtänksamma".

Omskrivningen av värdegrundsbi-lagan är synbarligen en förändring till det bättre. Men varför krampaktigt hålla fast vid ÖRA? Varför inte stå för förändringen med nya, följdriktigare nyckelord? Varför inte låta värdegrundens definiera sina nyckelord?

Erik Unogård/LG

MEDALJER BARA FÖR MILITÄRER?

I det senaste numret fastnade jag för något speciellt. Man kan nämligen läsa om den medalj som ska införas och är tänkt att hedra de GSS-anställda för deras trogna tjänst för rikets försvar. Detta är på alla sätt och vis en fantastiskt bra idé, men tyvärr har man här glömt en personalgrupp:

civila som arbetar i insatsförband. Sedan mer än tre år arbetar jag i ett insatsförband som verkar i den absoluta fronten av rikets försvar. Jag och mina kolleger är krigsplacerade, har kombattantutbildning och gett vårt godkännande att vi ska kunna delta i internationella insatser.

Vi arbetar skarpt året runt och vare sig det är fred eller brinnande krig så utför vi vårt arbete på samma sätt. Varför har man då inte tänkt på oss civila när det kommer till erkännande av arbetsinsats? Den här medaljen är ju inte bara en metallknapp upphängd i ett tygband. Det är en symbol – men en viktig sådan!

Pontus Eriksson/MarinB

TACK FÖR ATT JAG FÅR SKRIVA TRAMS

JAG GJORDE ALDRIG LUMPEN, eftersom jag på den tiden befann mig i något slags kommunistiskt tonårstrots. Det gick tack och lov över med åren, som det brukar göra för alla utom de mest förhårdade vuxenbarn. Det grämer mig likväl att jag aldrig gjort min plikt för landet. Kanske vore det dags. Men var?

FLOTTAN KAN VI STRYKA – förutom anlag för sjösjuka är jag dessutom livrädd för djupt vatten och gäddor. Upp i luften ska jag heller inte eftersom jag inte tål höjder.

Jag är visserligen bra på att skjuta prick, men

”Jag är visserligen bra på att skjuta prick, men bara när jag är full. Och då är det inte alltid så noga med målet.”

bara när jag är full. Och då är det inte alltid så noga med målet. Eftersom jag älskar när det smäller skulle det annars vara logiskt att sätta mig på att aptera broar, men risken är att jag skulle bli lite väl glad i mitt värv.

Kock då? Det är i alla fall något jag kan. Men jag är barnsligt förtjust i flambering och det skulle snabbt uppstå en viss spänning mellan mig och högre instanser. Hur många flaskor konjak får man egentligen rekvirera?

Trots att jag när en dröm om att köra pansarterrängbil 360 är det bäst att vi låter den idén bero. Efter ett par övningsturer med makens Lada Niva kan vi konstatera att jag visserligen har talang, men också en olycklig tendens att strunta i order.

Överhuvudtaget lämpar jag mig rätt illa för det militära. Mitt auktoritetstrots är minst sagt utpräglad, min kondition i klass med Leif GW:s,

mitt sinne för ordning dokumenterat uselt. Den som spelat Risk mot mig vet att militärstrategi inte är en av mina starka sidor.

Möjligtvis hade jag kunnat bli en utmärkt spion. Jag vill i alla fall intala mig att jag har den kombination av list, diskretion och förförelsekraft som behövs. Men eftersom jag har en tendens att krångla till saker är det sannolikt att jag skulle bli dubbel-, om inte trippelspion.

Vid skarpt läge skulle man antagligen få mest nytta av mig genom att sända iväg mig över fienlinjen. Där skulle jag kunna gå runt och snubbla på saker och ställa till med allmän oordning. Ett slags trojansk flodhäst, alltså.

Margit Richert skriver vanligtvis på Svenska Dagbladets kultursidor eller på sin blogg Riktig Jävla Mat. 2013 vann hon Hirampriset, som delas ut till den matskribent som gjort insatser för genuin, opretentiös och lustfylld matlagning i vardagen och i hemmet, samt verkar för den vackra måltiden.

Dessutom är hon stolt MÖP och har i år avverkat Baltops och Regementets dag på P7 som åskådare. Just nu är hon och nyblivne maken på en årslång resa genom Östeuropa och Balkan.

BILDEN

Foto: Dag Enander/Infos

BÄTTRA PÅ BRÄNNAN

Enligt en internationell undersökning ligger svenskar i topp när det gäller att sola – både för att bli bruna och för att det är skönt. De svenska soldaterna på Camp Nobel i Timbuktu är inget undantag, men här gäller att det att använda solskydd med omsorg: temperaturen i september ligger runt 40-strecket och solen står nästan i zenit.

Posttidning B

FÖRSVARSMAKTEN

Försvarets forum, SE-107 85 STOCKHOLM

NÄR SITUATIONEN KRÄVER MER

Särskilda operationsgruppen (SOG) rekryterar nya operatörer med sista ansökningsdag den 15 januari 2016. Dessutom rekryteras civila och militära medarbetare för befattningar inom stödfunktioner och stab allt eftersom behoven uppstår. **Mer information finns på www.forsvarsmakten.se**

EXTRA!

Sektionen för operativ teknik (SOT) rekryterar tekniska operatörer med sista ansökningsdag den 31 januari 2016. Se jobb.forsvarsmakten.se för mer information